WeBER III
WESTERN BALKAN ENABLERS FOR REFORMING PUBLIC ADMINISTRATIONS

Funded by the European Union

With funding from Austrian Development Agency

Nacionalni PAR Monitor Bosna i Hercegovina

UPRAVLJANJE JAVNIM FINANSIJAMA

2024/2025

CENTAR ZA EVROPSKE POLITIKE

SADRŽAJ

AUTORI 2

O PROJEKTU WeBER 3.0 3

IZRAZI ZAHVALNOSTI 4

SAŽETAK IZVJEŠTAJA 5

LISTA SKRAĆENICA I AKRONIMA 6

I. WEBER PAR MONITOR: ŠTA PRATIMO I KAKO? 7

I.1 WEBER PRISTUP PRAĆENJU RJU 7

I.2 ZAŠTO I KAKO WEBER PRATI OBLAST „UPRAVLJANJE JAVNIM FINANSIJAMA“ 9

II. TRANSPARENTNOST I OTVORENOST UPRAVLJANJA JAVNIM FINANSIJAMA 15

II.1 INKLUZIVNOST I TRANSPARENTNOST PROCESA IZRADE BUDŽETA 16

Kakav je rezultat Bosne i Hercegovine u odnosu na region? 19

II.2 DOSTUPNOST I SVEOBUHVATNOST BUDŽETSKE DOKUMENTACIJE 20

Kakav je rezultat Bosne i Hercegovine u odnosu na region? 25

II.3 TRANSPARENTNOST I KONKURENTNOST SISTEMA JAVNIH NABAVKI 26

Kakav je rezultat Bosne i Hercegovine u odnosu na region? 32

II.4 OTVORENOST I TRANSPARENTNOST RADA VRHOVNE REVIZORSKE INSTITUCIJE 33

Kakav je rezultat Bosne i Hercegovine u odnosu na region? 37

Uporedba ukupnih rezultata u oblasti Upravljanja javnim finansijama 37

II.5 PREPORUKE ZA OBLAST UPRAVLJANJA JAVNIM FINANSIJAMA 38

II.5.1 PRAĆENJE PREPORUKA IZ PAR MONITORA 2021/2022 38

II.5. 2 PREPORUKE IZ PAR MONITOR IZVEŠTAJA 2024/2025 40

METODOLOŠKI ANEKS 42

SPISAK IZVORA U OVOM IZVJEŠTAJU 49

AUTORI

Haris Ćutahija - Istraživač, Vanjskopolitička inicijativa BH

O PROJEKTU WEBER 3.0

Oslanjajući se na postignuća svojih prethodnika – projekata WeBER (2015-2018) i WeBER 2.0 2019–2023), projekat **Pokretači civilnog društva na Zapadnom Balkanu za reformisanu javnu upravu – WeBER 3.0** predstavlja treći uzastopni projekat finansiran iz sredstava EU, u okviru najveće inicijative civilnog društva za praćenje reforme javne uprave (RJU) na Zapadnom Balkanu. Period realizacije projekta je februar 2023 – jul 2026. Vođen Principima SIGMA/ OECD, prve dvije faze ove inicijative postavile su temelje ambiciji projekta WeBER 3.0 da **dodatno osnaži organizacije civilnog društva (OCD) kako bi dale doprinos transparentnijim, otvorenijim, odgovornijim administracijama u regionu ZapadnogBalkana koje su usmjerene ka građanima i usklađene sa standardima EU**.

Projekat WeBER 3.0 nastavlja da promoviše ključnu ulogu OCD-a u reformi javne uprave, istovremeno zagovarajući šire uključivanje građana u ovaj proces, kao i inkluzivne reformske mjere koje su prilagođene korisnicima i, samim tim, dovode do konkretnih i vidljivih poboljšanja. Oslanjajući se na podatke i uvide dobijene kroz temeljan i opsežan proces praćenja, WeBER 3.0 osnažuje civilno društvo da efikasnije utiče na oblikovanje i sprovođenje RJU. U cilju podsticanja zajedničkog kreiranja politika i prevazilaženja jaza između ambicija i konkretnih rješenja, projekat će omogućiti održivi dijalog o javnim politikama između organa vlasti i OCD-a putem WeBER Platforme i Nacionalnih radnih grupa za RJU. Konačno, kroz male grantove za lokalne OCD, WeBER 3.0 jača učešće na lokalnom nivou, osnažujući glasove građana – krajnjih korisnika rada uprave

Proizvodi projekta WeBER 3.0 i dodatne informacije dostupni su na internet stranici projekta www.par-monitor.org.

Projekat WeBER 3.0 sprovodi mreža Think for Europe (TEN), koju čini šest istraživačkih organizacija iz regiona Zapadnog Balkana koje se bave javnim politikama Evropske unije:

Partnerstvom sa Centrom za istraživanje javne uprave (KDZ) iz Beča, WeBER 3.0 je osigurao vidljivost na nivou Evropske unije.

IZRAZI ZAHVALNOSTI

Kao i u slučaju prethodnih izdanja izvještaja Nacionalnog PAR Monitora, objavljenih za 2017/2018, 2019/2020. i 2021/2022. godinu, posebnu zahvalnost upućujemo članovima WeBER Platforme I Nacionalne radne grupe u BiH, kao i drugim akterima u BiH koji su kroz intervjue podijelili svoja iskustva, čime su u velikoj mjeri doprinijeli sadržaju i kvaliteti ovog izvještaja, te koji neće biti imenovani radi poštivanja principa anonimnosti..

Na kraju, tim WeBER3.0 također želi zahvaliti svojim glavnim partnerima i saradnicima koji su podržali projekat kroz istraživanja i druge aktivnosti. Posebno se ističu SIGMA (Support for Improvement in Governance and Management), ReSPA (Regional School of Public Administration) te Ured koordinatora za reformu javne uprave u BiH (PARCO), kao projektni saradnik..

SAŽETAK IZVJEŠTAJA

Bosna i Hercegovina pokazuje ograničen ukupni napredak u jačanju transparentnosti, inkluzivnosti i odgovornosti u upravljanju javnim finansijama (UJF) na centralnom nivou, uz postojane slabosti u ključnim budžetskim i procesima javnih nabavki. Proces izrade budžeta i dalje se široko percipira kao netransparentan i neinkluzivan, jer i ključni nedržavni akteri i građani navode nedostatak smislenog učešća i ograničene mogućnosti uticaja na budžetske odluke. Iako postoje strateške obaveze za unapređenje transparentnosti budžetske dokumentacije, u praksi su i dalje prisutni nedostaci u provedbi, posebno zbog nepostojanja srednjoročnih budžetskih projekcija i slabog predstavljanja budžetskih prioriteta iz perspektive javnih politika. Istovremeno, izvještavanje o izvršenju budžeta pokazuje relativno bolje rezultate, s redovnim objavljivanjem kvartalnih, polugodišnjih i godišnjih izvještaja koji sadrže ključne klasifikacije rashoda, iako izvještaji nisu uvijek pravovremeni, a budžetski podaci nisu dostupni u otvorenim formatima..

Javne nabavke i dalje predstavljaju jedno od najproblematičnijih područja. Iako strateški i pravni okvir formalno podržavaju transparentnost i konkurentnost, provedbu narušavaju ograničeno izvještavanje prilagođeno građanima, nedovoljna dostupnost planova i izvještaja o javnim nabavkama od strane ugovornih organa te raširena percepcija među ključnim sagovornicima da sistem nije istinski transparentan niti konkurentan. Portal javnih nabavki pruža određene funkcionalnosti, uključujući pristup otvorenim podacima o javnim nabavkama, ali i dalje postoje praktične prepreke u pristupu kompletnoj dokumentaciji i alatima za korisničku podršku.

Nasuprot tome, Vrhovna revizorska institucija predstavlja relativno snažan segment sistema odgovornosti, s redovno objavljivanim i lako dostupnim izvještajima te proaktivnom komunikacijom s javnošću. Ključni sagovornici dosljedno ocjenjuju vrhovnu revizorsku instituciju kao transparentnu i pristupačnu, iako podaci povezani s revizijom nisu dostupni u mašinski čitljivim formatima. Sveukupno, nalazi ukazuju da, iako postoje formalne strategije i mehanizmi izvještavanja, Bosna i Hercegovina se i dalje suočava sa strukturnim i upravljačkim izazovima koji ograničavaju efektivnu transparentnost, učešće građana i praćenje zasnovano na dokazima kroz cijeli ciklus upravljanja javnim finansijama.

LISTA SKRAĆENICA I AKRONIMA

AJN	Agencija za javne nabavke
APIK	Agencija za borbu protiv korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije
BiH	Bosna i Hercegovina
CHJ	Centralna harmonizacijska jedinica
VM	Vijeće ministara Bosne i Hercegovine
EU	Europska Unija
FAQ	Frequently Asked Questions (Često postavljana pitanja =
FUK	Finansijsko upravljanje i konrola
FOI	Freedom of Information (Slobodan pristup informacijama)
FUK	Finansijsko upravljanje i kontrola
INTOSA	International Organisation of Supreme Audit Institutions
IR	Interna revizija
KS	Ključni saradnik
MFT	Ministarstvo finansija i tresora Bosne i Hercegovine
OBS	Anketa o otvorenosti budžeta
UJF	Upravljanje javnim finansijama
SAI	Vrhovna revizorska institucija
MSP	Mala i srednja preduzeća
WeBER 3.0	Western Balkan Enablers for Reforming Public Administrations 3.0

I. WeBER PAR Monitor: Šta pratimo i kako?

I.1 WeBER pristup praćenju RJU

Monitora reforme javne uprave (RJU) razvijena je tokom 2015. i 2016. godine u okviru prvog projekta Zapadnog Balkana za osnaživanje civilnog društva za praćenje reforme javne uprave (WeBER). Od samog početka, WeBER primjenjuje izrazito pristup zasnovan na dokazima s ciljem povećanja relevantnosti, učešća i kapaciteta organizacija civilnog društva (OCD) na Zapadnom Balkanu za zagovaranje i uticaj na kreiranje i provođenje reforme javne uprave. Metodologija Monitora RJU predstavlja jedan od ključnih proizvoda WeBER-a, omogućavajući organizacijama civilnog društva praćenje reforme javne uprave na osnovu dokaza i analize.

U skladu sa fokusom WeBER-a na proces pristupanja regiona u EU, nakon što su 2023. Godine ažurirani SIGMA *Principi javne uprave*, PAR Monitor metodologija je revidirana 2024. Godine oslanjajući se na Principe,[1] kao i SIGMA metodologiju,[2] dopunjujući praćenje od strane SIGMA dodatnim zapažanjima o transparentnosti, inkluzivnosti, otvorenosti ili drugim aspekatima rada državnih uprava u zavisnosti od predmetne oblasti RJU. To je učinjeno kako bi preporuke WeBER-a ostale usmjerene na reforme usklađene sa EU, čime bi se vlade u regionu vodile ka uspješnom pristupanju EU i budućem članstvu. Glavne izmjene revidirane PAR Monitor metodologije su ukratko navedene u nastavku.[3]

1 OECD (2023), *The Principles of Public Administration*, OECD Publishing, Paris, https://doi.org/10.1787/7f5ec453-en.

2 Dostupno na: https://www.sigmaweb.org/en/publications/documents/2024/assessment-methodology-of-the-principles-of-public-administration.html.

3 Za detaljne informacije o obimu i procesu revizije metodologije posjetite https://www.par-monitor.org/par-monitor-methodology/.

Tabela 1: Glavne izmjene u PAR Monitor metodologiji

STRUKTURA

U cilju usklađivanja s novim metodološkim pristupom SIGMA-e, uvode se sljedeće strukturne promjene:

- Uvođenje jednog indikatora po oblasti PAR-a, podijeljenog na podindikatore, koji se dalje sastoje od više elemenata podindikatora (tj. specifičnih kriterija koji se ocjenjuju), kako bi se pristup pojednostavio i naglasio fokus na transparentnost, inkluzivnost i otvorenost u svakoj oblasti PAR-a.
- Uvođenje tipova elemenata podindikatora, čime se osigurava da su obuhvaćeni svi sljedeći aspekti reforme:
  1) Strateški okvir,
  2) Zakonodavstvo,
  3) Institucionalni okvir,
  4) Prakva u sprovođenju, i
  5) Ishod i uticaj.
- Uvođenje skale od 100 poena, što omogućava nijansiraniju procjenu napretka u svakoj oblasti RJU.

IZVORI PODATAKA

- Uvođenje intervjua sa “ključnim saradnicima”, tj. relevantnim nedržavnim akterima
- koji su uključeni u proces RJU i upoznati sa njim. Ovi intervjui služe kao izvor podataka za elemente „Ishod i uticaj“ umjesto ranije sprovođenog istraživanja stavova OCD.
- Sistematičnije korištenje rezultata anketa o javnoj percepciji kao izvora podataka za elemente „Ishodi i uticaj“ te proširenje obuhvata ankete kako bi se dopunila procjena u pet oblasti RJU – u svim osim “Strategija za RJU”.
- Izostavljanje istraživanja stavova državnih službenika kao izvora podataka zbog problema sa obezbjeđivanjem adekvatnog odziva u upravama širom regiona u prethodnim ciklusima praćenja..

PAR MONITOR IZVJEŠTAVANJE

- Šest nacionalnih PAR Monitora, po jedan za svaku oblast RJU (ukupno 36 za cijeliPAR Monitor paket), kako bi se omogućilo blagovremeno objavljivanje i zagovaranje rezultata praćenja, umjesto objavljivanja rezultata 18-mjesečnog istraživanja na kraju procesa.
- Šest regionalnih izvještaja za Zapadni Balkan, po jedan za svaku oblast RJU (ukupno 6).

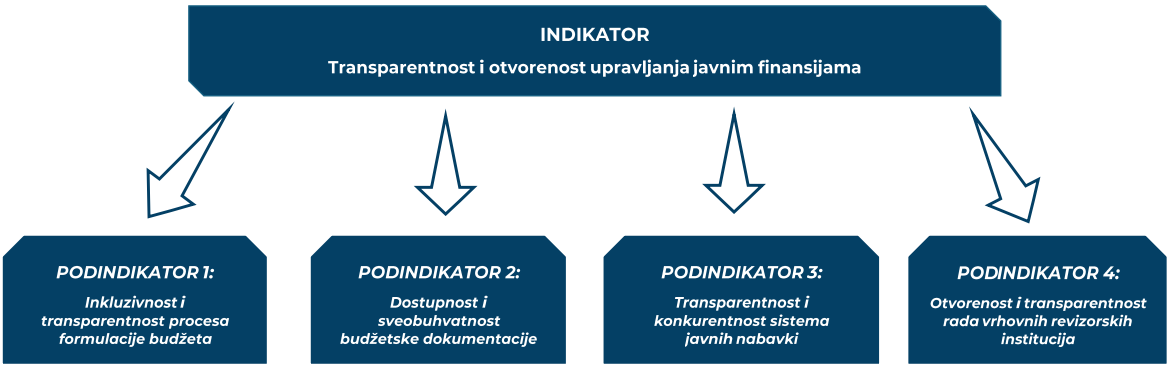
I.2 Zašto i kako WeBER prati oblast “Upravljanje javnim finansijama”

Način na koji se javni resursi planiraju, raspoređuju, troše i o kojem se izvještava ima direktan uticaj na efikasnost i integritet javne uprave. Stoga transparentne, odgovorne i dobro upravljane javne finansije odražavaju opredijeljenost vlasti da odgovore na potrebe građana i odgovorno koriste javne resurse. Fokus WeBER-a na participativnu izradu budžeta i transparentno izvršenje budžeta ima za cilj procijeniti koliko je upravljanje javnim finansijama u praksi otvoreno i odgovorno. Monitoring se također usmjerava na dostupnost i prilagođenost budžetske dokumentacije korisnicima, budući da ona omogućava građanima i organizacijama civilnog društva da na smislen način učestvuju u cijelom budžetskom ciklusu i vrše nadzor nad njim. Dodatno, WeBER analizira da li pravni i institucionalni okvir za javne nabavke pruža čvrstu osnovu za provođenje transparentnih i konkurentnih postupaka te da li takav sistem javnih nabavki zaista funkcioniše u praksi. Konačno, jednako važan aspekt vanjskog nadzora nad javnim finansijama posmatra se kroz transparentnost rada vrhovnih revizorskih institucija i njihovu praksu proaktivnog uključivanja javnosti. Slabosti u transparentnosti, inkluzivnosti ili mehanizmima odgovornosti nose rizik od neefikasnosti i korupcije, dok snažni i otvoreni sistemi upravljanja javnim finansijama jačaju povjerenje javnosti, fiskalnu odgovornost i ukupni kredibilitet reforme javne uprave.

Monitoring u oblasti **Upravljanja javnim finansijama** zasniva se na šest SIGMA principa u ovoj oblasti:

> **Princip 23:** Godišnji budžet je sveobuhvatan i izrađuje se u okviru kredibilnog i kliznog srednjoročnog okvira, uz balansiranje između potreba politika i fiskalnih ograničenja.
>
> **Princip 25:** Vlada izvršava budžet u skladu s procjenama i o njemu izvještava na sveobuhvatan i transparentan način, omogućavajući pravovremeni nadzor.
>
> **Princip 26**: Organi javne uprave upravljaju resursima na efektivan i usklađen način kako bi ostvarili svoje ciljeve.
>
> **Princip 28:** Zakonodavstvo o javnim nabavkama, uključujući javno-privatna partnerstva i koncesije, zasniva se na principima jednakog tretmana, nediskriminacije, transparentnosti, proporcionalnosti i konkurencije, te je podržano snažnim upravljačkim okvirom..
>
> **Princip 29:** Ugovorni organi sprovode postupke javnih nabavki, uključujući javno-privatna partnerstva, na efikasan i ekonomičan način.
>
> **Princip 31:** Sve javne finansije su efektivno revidirane od strane nezavisnog revizora koji pruža uvjerenje o korištenju javnih sredstava i doprinosi poboljšanju funkcionisanja javnog sektora.

Ovi principi se procjenjuju iz perspektive dostupnosti i pristupačnosti svih relevantnih informacija o budžetskom procesu, uz istovremeno ispitivanje u kojoj mjeri su u sistemu prisutni otvoreni i konkurentni postupci javnih nabavki. Fokus na transparentnost i otvorenost ima za cilj da utvrdi u kojoj mjeri relevantni organi objavljuju informacije koje zainteresovanoj javnosti omogućavaju uvid u ključne aspekte sistema – izradu i izvršenje budžeta, kao i reviziju korištenja javnih sredstava. Period monitoringa u oblasti upravljanja javnim finansijama obuhvata razvoj događaja od posljednjeg ciklusa Monitora reforme javne uprave, koji je trajao od januara do novembra 2022. godine. Ovaj izvještaj se stoga primarno fokusira na 2023. i 2024. godinu, kao i na dešavanja krajem 2022. koja nisu bila obuhvaćena prethodnim ciklusom. Iako ovaj izvještaj pruža poređenje nalaza s prethodnim izdanjima PAR Monitora, bodovi zemalja nisu uporedivi s prethodnim monitoringom zbog metodoloških promjena.

Prvi podindikator fokusira se na postojanje političkog i pravnog okvira koji omogućava inkluzivan i transparentan proces izrade budžeta te predviđa uključivanje građana, uz istovremeno ispitivanje da li su eksterni akteri uključeni i u praksi. Za procjenu ishoda i uticaja, istraživači provode tri intervjua s ključnim informantima iz nedržavnog sektora koji posjeduju značajnu stručnost u oblasti i/ili iskustvo u učestvovanju u analiziranim procesima, te koriste nalaze iz ankete javne percepcije.

Tabela 2: Elementi indikatora u okviru podindikatora 1

Elementi indikatora: broj i naziv	Tip
E 1.1 Postoji važeći strateški dokument koji kao cilj predviđa unapređenje inkluzivnosti i transparentnosti procesa izrade budžeta	Strateški okvir
E 1.2 Propisi utvrđuju učešće građana u procesu izrade budžeta	Zakonodavstvo
E 1.3 Eksterni akteri dobijaju potpune informacije unaprijed, uz dovoljno vremena za pripremu za konsultacije u procesu izrade budžeta	Praksa u sprovođenju
E 1.4 Nadležni državni organi proaktivno osiguravaju uključivanje širokog spektra eksternih aktera u proces izrade budžeta	Praksa u sprovođenju
E 1.5 Ključni nedržavni akteri smatraju da je proces izrade budžeta inkluzivan i transparentan	Ishod i uticaj
E 1.6 Percepcija građana o inkluzivnosti procesa izrade budžeta	Ishod i uticaj

Drugi podindikator procjenjuje dostupnost i sveobuhvatnost budžetske dokumentacije, uz istovremeno ispitivanje pristupačnosti izvještaja. Praćenje aspekata strategije i politika te prakse provodi se analizom strateških dokumenata i zvaničnih podataka koji su javno dostupni na web stranicama nadležnih institucija. Procjena ishoda i uticaja zasniva se na nalazima dobijenim kroz tri intervjua s ključnim saradnicima i anketu javne percepcije.

Tabela 3: Elementi indikatora u okviru podindikatora 2

Elementi indikatora: broj i naziv	Type
E 2.1 Postoji važeći strateški dokument koji predviđa unapređenje transparentnosti budžetske dokumentacije	Strateški okvir
E 2.2 Usvojeni godišnji budžet uključuje srednjoročnu perspektivu koja prikazuje kako će se prihodi i rashodi razvijati nakon naredne fiskalne godine	Praksa u sprovođenju
E 2.3 Budžetska dokumentacija prikazuje budžetske implikacije po prioritetnim oblastima javnih politika	Praksa u sprovođenju
E 2.4 Budžet za građane redovno se objavljuje online	Praksa u sprovođenju
E 2.5 Izvještaji o izvršenju budžeta tokom godine objavljuju se pravovremeno i lako su dostupni online	Praksa u sprovođenju
E 2.6 Polugodišnji izvještaji o izvršenju budžeta objavljuju se pravovremeno i lako su dostupni online	Praksa u sprovođenju
E 2.7 Izvještaji o izvršenju budžeta tokom godine i polugodišnji izvještaji sadrže podatke o budžetskoj potrošnji prema različitim klasifikacijama rashoda	Praksa u sprovođenju
E 2.8 Godišnji izvještaji o izvršenju budžeta na kraju godine objavljuju se pravovremeno i lako su dostupni online	Praksa u sprovođenju

E 2.9 Godišnji izvještaji o izvršenju budžeta na kraju godine sadrže podatke o budžetskoj potrošnji prema različitim klasifikacijama rashoda	Praksa u sprovođenju
E 2.10 Godišnji izvještaji o izvršenju budžeta na kraju godine ili posebni izvještaji sadrže informacije o značajnim efektima izvršenja budžeta na prioritetne oblasti javnih politika	Praksa u sprovođenju
E 2.11 Godišnji izvještaji o izvršenju budžeta na kraju godine ili posebni izvještaji sadrže informacije o kapitalnim investicijama	Praksa u sprovođenju
E 2.12 Konsolidovani godišnji izvještaji o internom finansijskom upravljanju i internoj reviziji objavljuju se pravovremeno i lako su dostupni online	Praksa u sprovođenju
E 2.13 Budžetski podaci se objavljuju u otvorenom (open data) formatu	Praksa u sprovođenju
E 2.14 Ključni nedržavni akteri smatraju da je budžetska dokumentacija sveobuhvatna i omogućava dalja istraživanja	Ishod i uticaj
E 2.15 Percepcija građana o dostupnosti informacija o izvršenju budžeta	Ishod i uticaj

Treći podindikator ispituje otvorenost i konkurentnost sistema javnih nabavki. Konkretno, procjena obuhvata postojanje i javnu dostupnost planova i izvještaja o javnim nabavkama, konkurentnost i otvorenost postupaka te korisnički prihvatljive karakteristike portala za javne nabavke.

Praćenje aspekata strategije i politika, zakonodavstva i prakse provodi se kombinovanjem različitih izvora podataka kako bi se maksimizirala pouzdanost rezultata. To uključuje kvalitativnu analizu strateških dokumenata, pravnih akata i zvaničnih podataka koji su javno dostupni ili pribavljeni od nadležnih institucija putem zahtjeva za slobodan pristup informacijama. Analiza određenih elemenata prakse u okviru ovog podindikatora provodi se na uzorku od pet ugovornih organa s najvećim vrijednostima ugovorenih javnih nabavki u kalendarskoj godini koja prethodi godini monitoringa. Za procjenu ishoda i uticaja, istraživači provode tri intervjua s ključnim saradnicima.

Tabela 4: Elementi indikatora u okviru-podindikatora 3

Elementi indikatora: broj i naziv	Tip
E 3.1 Postoji važeći strateški dokument koji predviđa unapređenje transparentnosti i konkurentnosti sistema javnih nabavki	Strateški okvir
E 3.2 Propisi utvrđuju transparentnost i konkurentnost kao ključne principe postupaka javnih nabavki	Zakonodavstvo
E 3.3 Ne postoji posebno zakonodavstvo koje stvara izuzetke od opšteg zakona o javnim nabavkama	Zakonodavstvo
E 3.4 Postoji uspostavljeno centralno tijelo za javne nabavke koje podržava transparentnost i konkurentnost postupaka javnih nabavki	Institucionalni okvir
E 3.5 Centralno tijelo za javne nabavke redovno izvještava javnost o implementaciji ukupne politike javnih nabavki	Praksa u sprovođenju
E 3.6 Izvještavanje centralnog tijela za javne nabavke je prilagođeno građanima (citizen-friendly)	Praksa u sprovođenju
E 3.7 Centralno tijelo za razmatranje žalbi redovno izvještava javnost o postupcima zaštite prava ponuđača u javnim nabavkama	Praksa u sprovođenju
E 3.8 Portal javnih nabavki je jednostavan i prilagođen korisnicima	Praksa u sprovođenju
E 3.9 Centralni ugovorni organi redovno objavljuju ažurne godišnje planove javnih nabavki koji su lako dostupni online	Praksa u sprovođenju
E 3.10 Centralni ugovorni organi redovno objavljuju godišnje izvještaje o javnim nabavkama koji su lako dostupni online	Praksa u sprovođenju
E 3.11 Otvoreni postupci predstavljaju standardni metod javne nabavke	Praksa u sprovođenju
E 3.12 Postupci javnih nabavki su konkurentni	Praksa u sprovođenju
E 3.13 Podaci o javnim nabavkama dostupni su u otvorenim formatima	Praksa u sprovođenju
E 3.14 Ključni nedržavni akteri smatraju da je sistem javnih nabavki konkurentan i transparentan	Ishod i uticaj
E 3.15 Ključni nedržavni akteri smatraju da su izuzeci od zakona o javnim nabavkama adekvatno regulisani i primjenjeni u praksi	Ishod i uticaj

Četvrti podindikator fokusira se na redovnu komunikaciju i građanima prilagođenu prezentaciju aktivnosti i izvještaja vrhovnih revizorskih institucija (SAI). Monitoring ovog podindikatora zasniva se na analizi strateškog okvira, propisa i web stranice vrhovne revizorske institucije. Za procjenu ishoda i uticaja, istraživači provode intervjue s ključnim informantima.

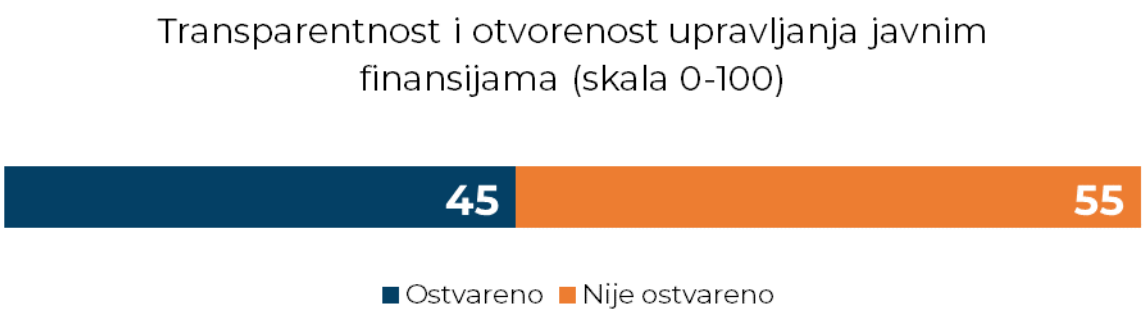
Tabela 5: Elementi indikatora u okviru podindikatora 4

Elementi indikatora: broj i naziv	Tip
E 4.1 Postoji važeći strateški dokument koji predviđa unapređenje komunikacije i saradnje vrhovne revizorske institucije (SAI) sa eksternim akterima	Strateški okvir
E 4.2 Propisi utvrđuju transparentnost rada vrhovne revizorske institucije (SAI)	Zakonodavstvo
E 4.3 Godišnji izvještaji o radu SAI redovno se objavljuju i lako su dostupni online	Praksa u sprovođenju
E 4.4 Revizorski izvještaji SAI su prilagođeni građanima i lako dostupni online	Praksa u sprovođenju
E 4.5 Podaci sadržani u eksternim revizorskim izvještajima dostupni su u otvorenim formatima	Praksa u sprovođenju
E 4.6 SAI koristi različite kanale za eksternu komunikaciju i promociju svojih aktivnosti i izvještaja	Praksa u sprovođenju
E 4.7 Ključni nedržavni akteri smatraju da je rad SAI transparentan i da su izvještaji lako dostupni	Ishod i uticaj

II. TRANSPARENTNOST I OTVORENOST UPRAVLJANJA JAVNIM FINANSIJAMA

Ovaj dio predstavlja rezultate procjene za Bosnu i Hercegovinu. Svaka podsekcija prikazuje rezultate jednog podindikatora (ukupno četiri), počevši s kratkim pregledom razvoja događaja od PAR Monitora 2021/2022. Nakon toga slijedi detaljna procjena elemenata podindikatora, počevši od političkog, zakonodavnog i institucionalnog okvira, zatim prakse u implementaciji, te na kraju ishoda i uticaja. Svaka procjena podindikatora završava grafom koji prikazuje dodijeljene bodove.

Grafikon ispod prikazuje ukupne rezultate za oblast upravljanja javnim finansijama u Bosni i Hercegovini, mjereno na skali od 0 do 100 bodova.

II.1 Inkluzivnost i transparentnost procesa izrade budžeta

Princip 23: Godišnji budžet je sveobuhvatan i izrađuje se u okviru kredibilnog i kliznog srednjoročnog okvira, uz balansiranje potreba javnih politika i fiskalnih ograničenja.

Dodijeljeni bodovi po elementima u podindikatoru 1: Inkluzivnost i transparentnost procesa izrade budžeta[4]

Elementi indikatora	Tip elementa	Rezultat
E 1.1 Postoji važeći strateški dokument koji kao cilj predviđa unapređenje inkluzivnosti i transparentnosti procesa izrade budžeta	Strateški oktvir	0/1
E 1.2 Propisi utvrđuju učešće građana u procesu izrade budžeta	Zakonodavstvo	0/1
E 1.3 Eksterni akteri dobijaju potpune informacije unaprijed, uz dovoljno vremena za pripremu za konsultacije u procesu izrade budžeta	Praksa u sprovođenju	0/2
E 1.4 Nadležni državni organi proaktivno osiguravaju uključivanje širokog spektra eksternih aktera u proces izrade budžeta	Praksa u sprovođenju	0/3,5
E 1.5 Ključni nedržavni akteri smatraju da je proces izrade budžeta inkluzivan i transparentan	Ishod i uticaj	0/3
E 1.6 Percepcija građana o inkluzivnosti procesa izrade budžeta	Ishod i uticaj	0/2
Ukupan rezultat za podindikator 1		**0/12,5**

Od posljednjeg ciklusa monitoringa, nisu zabilježena značajna poboljšanja u ukupnoj transparentnosti i inkluzivnosti procesa izrade budžeta na državnom nivou u Bosni i Hercegovini. Iako su određene prakse izvještavanja ostale relativno stabilne - posebno u pogledu dostupnosti i strukture izvještaja o izvršenju budžeta - budžetu i dalje nedostaje srednjoročna perspektiva, prikaz uticaja na prioritetne politike te objavljivanje podataka u otvorenim, mašinski čitljivim formatima. Kašnjenja u usvajanju budžeta i kontinuirano odsustvo sistematske dokumentacije prilagođene građanima i istraživačima dodatno ukazuju na to da je napredak reformi u ovoj oblasti ostao ograničen.

4 Prvi podindikator fokusira se na sljedeći SIGMA podprincip: Vlada podstiče uključivanje građana u budžetski proces tako što čini potpun set budžetske dokumentacije javno dostupnim, priprema budžet za građane i koristi alate otvorenog budžetiranja.

Procjena ovog podindikatora fokusira se na to da li Bosna i Hercegovina osigurava inkluzivan i transparentan proces izrade budžeta kroz uspostavljen adekvatan strateški i pravni okvir te njegovu primjenu u praksi. Analiza se zasniva na pregledu strateških i pravnih dokumenata, javno dostupnih institucionalnih izvora i mehanizama konsultacija, kao i na intervjuima s ključnim informantima te rezultatima ankete javne percepcije.

Na strateškom nivou, procjenjeno je da li Bosna i Hercegovina ima važeći strateški dokument koji eksplicitno predviđa unapređenje transparentnosti i inkluzivnosti procesa izrade budžeta, uključujući konkretne mjere i jasno definisane nadležnosti. U tu svrhu, istraživači su analizirali Strategiju unapređenja upravljanja javnim finansijama 2021–2025, koju je objavilo Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine. Pregledom je utvrđeno da Strategija ne sadrži specifične mjere usmjerene na unapređenje transparentnosti procesa izrade budžeta, niti definiše aktivnosti koje bi povećale inkluzivnost i učešće građana ili civilnog društva u pripremi budžeta. Kao rezultat toga, za ovaj element nisu dodijeljeni bodovi.

Sa aspekta zakonodavstva, procjena je obuhvatila da li propisi pružaju pravni osnov za učešće građana u procesu izrade budžeta. Analiza je fokusirana na Zakon o budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu te Zakon o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine. Nalazi pokazuju da postojeći pravni okvir ne predviđa nikakve formalne mehanizme koji omogućavaju građanima ili nedržavnim akterima učešće u planiranju budžeta, bilo u pogledu pojedinih dijelova budžeta ili budžeta u cjelini. Shodno tome, učešće građana u procesu izrade budžeta nije pravno regulisano i formalno ne postoji.

U pogledu prakse implementacije, procjena je ispitivala da li se eksternim akterima unaprijed dostavljaju potpune i pravovremene informacije za konsultacije, uključujući nacrte budžetskih dokumenata, rokove konsultacija i jasne smjernice za učešće. Međutim, monitoring je utvrdio da u najnovijem procesu izrade budžeta nisu održane konsultacije s eksternim akterima. Budući da učešće građana i civilnog društva nije predviđeno pravnim okvirom, proces izrade budžeta se odvija bez formalnih procedura javnih konsultacija. Shodno tome, Bosna i Hercegovina nije ispunila kriterije koji se odnose na potpunost ili pravovremenost dostavljanja informacija, te za ovaj element nisu dodijeljeni bodovi.

Dalje, procjena je ispitivala da li nadležni državni organi proaktivno uključuju širok spektar eksternih aktera u proces izrade budžeta, uključujući poslovna udruženja, sindikate, profesionalne organizacije, udruženja lokalnih vlasti, akademsku zajednicu, organizacije koje se bave rodnom ravnopravnošću i organizacije koje predstavljaju marginalizirane grupe. Monitoring nije pronašao dokaze da je bilo koja od ovih grupa aktera bila proaktivno uključena u proces

izrade budžeta. S obzirom na to da budžetsko planiranje nije uključeno u formalne konsultativne mehanizme i da ne postoje pravne odredbe koje regulišu uključivanje aktera u ovoj oblasti, za ovaj element nisu dodijeljeni bodovi.

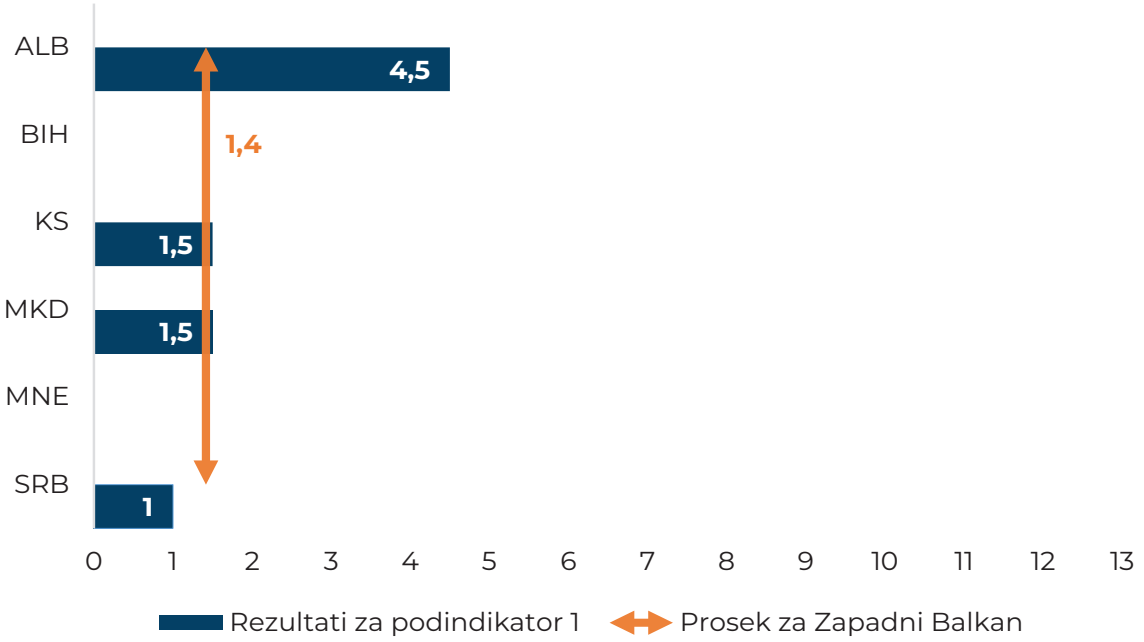
Procjena ishoda i uticaja, zasnovana na intervjuima s ključnim informantima provedenim u novembru 2025. godine, dodatno potvrđuje nedostatak transparentnosti i inkluzivnosti u praksi. Nijedan od tri intervjuirana ključna informanta nije se složio s tvrdnjom da je proces izrade budžeta transparentan, niti da je inkluzivan. Svi su naglasili da proces usvajanja budžeta nema ni transparentnost ni inkluzivnost, uz napomenu da institucije usvajaju budžet bez javnih konsultacija, uključivanja zainteresovanih aktera ili strukturiranog inputa građana i stručne javnosti. Zbog toga nisu dodijeljeni bodovi za ovaj element.

Rezultati ankete javne percepcije dodatno potvrđuju ove nalaze. Samo 14,3% ispitanih građana složilo se ili se u potpunosti složilo s tvrdnjom da imaju mogućnost uticaja na način trošenja sredstava iz državnog budžeta. Anketa je provedena u periodu od 16. do 26. februara 2025. godine na uzorku od 1.020 građana Bosne i Hercegovine. Ovo ukazuje na veoma nizak nivo percipiranog uticaja građana na budžetske odluke i dodatno naglašava ograničenu participativnu prirodu procesa izrade budžeta. Kako procenat ne ispunjava minimalni prag za dodjelu bodova, ni za ovaj element nisu dodijeljeni bodovi.

U cjelini, nalazi pokazuju da Bosna i Hercegovina nije uspostavila strateški, pravni niti institucionalni okvir koji bi omogućio smisleno uključivanje građana u proces izrade budžeta. Odsustvo formalnih mehanizama konsultacija, zajedno s dosljedno negativnim percepcijama ključnih nedržavnih aktera i opće javnosti, rezultira ocjenom 0 od 12,5 bodova, što ukazuje da inkluzivnost i transparentnost procesa izrade budžeta predstavljaju ključnu slabost upravljanja javnim finansijama u Bosni i Hercegovini.

KAKAV JE REZULTAT BOSNE I HERCEGOVINE U ODNOSU NA REGION?

Podindikator 1: Inkluzivnost i transparentnost procesa izrade budžeta (maksimalan rezultat 12.5)

II.2 Dostupnost i sveobuhvatnost budžetske dokumentacije

Princip 23: Godišnji budžet je sveobuhvatan i izrađuje se u okviru kredibilnog i kliznog srednjoročnog okvira, uz balansiranje potreba javnih politika i fiskalnih ograničenja.

Princip 25: Vlada izvršava budžet u skladu s procjenama i o njemu izvještava na sveobuhvatan i transparentan način, omogućavajući pravovremeni nadzor.

Princip 26: Organi javne uprave upravljaju resursima na efektivan i usklađen način kako bi ostvarili svoje ciljeve.

***Dodijeljeni bodovi po elementima u podindikatoru 2: Dostupnost i sveobuhvatnost budžetske dokumentacije*[5]**

Elementi indikatora	Tip elementa	Rezultat
E 2.1 Postoji važeći strateški dokument koji predviđa unapređenje transparentnosti budžetske dokumentacije	Strateški okvir	1/1
E 2.2 Usvojeni godišnji budžet uključuje srednjoročnu perspektivu koja prikazuje kako će se prihodi i rashodi razvijati nakon naredne fiskalne godine	Praksa u sprovođenju	0/3
E 2.3 Budžetska dokumentacija prikazuje budžetske implikacije po prioritetnim oblastima javnih politika	Praksa u sprovođenju	0/2
E 2.4 Budžet za građane redovno se objavljuje online	Praksa u sprovođenju	1/2
E 2.5 Izvještaji o izvršenju budžeta tokom godine objavljuju se pravovremeno i lako su dostupni online	Praksa u sprovođenju	1,5/3

5 Drugi podindikator fokusira se na sljedeće SIGMA podprincipe: Vlada podstiče uključivanje građana u budžetski proces tako što čini kompletan set budžetske dokumentacije javno dostupnim, priprema budžet za građane i koristi alate otvorenog budžetiranja; godišnja budžetska dokumentacija je sveobuhvatna i obuhvata sve javne prihode i rashode, fiskalne rizike, poreske izdatke i višegodišnje obaveze; budžet se prikazuje u administrativnim, ekonomskim, funkcionalnim i programskim klasifikacijama te koristi nefinansijske pokazatelje učinka, pri čemu se rashodi povezani s politikama poput zelene tranzicije i rodne ravnopravnosti prate radi procjene uticaja gdje postoje relevantni ciljevi; ministarstvo finansija prati izvršenje budžeta tokom finansijske godine i redovno objavljuje informacije o izvršenju budžeta radi efikasnog odlučivanja i transparentnosti; vlada objavljuje godišnji finansijski izvještaj najkasnije šest mjeseci nakon završetka fiskalne godine, pri čemu vrhovna revizorska institucija vrši reviziju izvještaja, a parlament ga razmatra prije naredne budžetske rasprave; godišnji finansijski izvještaj vlade je sveobuhvatan i zasnovan na odgovarajućem okviru finansijskog izvještavanja, u formatu koji odgovara strukturi budžeta, objašnjava odstupanja od budžetskih iznosa, uključuje analizu državne imovine i obaveza te sadrži nefinansijske pokazatelje učinka u poređenju s ciljevima; vlada u godišnjem finansijskom izvještaju ili posebnom izvještaju daje informacije o značajnim ekonomskim, društvenim i ekološkim efektima svojih politika, nabavki i aktivnosti; vlada pruža informacije o kapitalnim investicijama u godišnjem finansijskom izvještaju ili posebnom izvještaju; jedno ministarstvo koordinira sprovođenje interne kontrole, prati napredak i godišnje izvještava vladu o razvoju interne kontrole u javnom sektoru.

E 2.6 Polugodišnji izvještaji o izvršenju budžeta objavljuju se pravovremeno i lako su dostupni online	Praksa u sprovođenju	3/3
E 2.7 Izvještaji o izvršenju budžeta tokom godine i polugodišnji izvještaji sadrže podatke o budžetskoj potrošnji prema različitim klasifikacijama rashoda	Praksa u sprovođenju	3/3
E 2.8 Godišnji izvještaji o izvršenju budžeta na kraju godine objavljuju se pravovremeno i lako su dostupni online	Praksa u sprovođenju	3/3
E 2.9 Godišnji izvještaji o izvršenju budžeta na kraju godine sadrže podatke o budžetskoj potrošnji prema različitim klasifikacijama rashoda	Praksa u sprovođenju	3/4
E 2.10 Godišnji izvještaji o izvršenju budžeta na kraju godine ili posebni izvještaji sadrže informacije o značajnim efektima izvršenja budžeta na prioritetne oblasti javnih politika	Praksa u sprovođenju	0/2
E 2.11 Godišnji izvještaji o izvršenju budžeta na kraju godine ili posebni izvještaji sadrže informacije o kapitalnim investicijama	Praksa u sprovođenju	0/3
E 2.12 Konsolidovani godišnji izvještaji o internom finansijskom upravljanju i internoj reviziji objavljuju se pravovremeno i lako su dostupni online	Praksa u sprovođenju	2/2
E 2.13 Budžetski podaci se objavljuju u otvorenom (open data) formatu	Praksa u sprovođenju	0/2
E 2.14 Ključni nedržavni akteri smatraju da je budžetska dokumentacija sveobuhvatna i omogućava dalja istraživanja	Ishod i uticaj	0/3
E 2.15 Percepcija građana o dostupnosti informacija o izvršenju budžeta	Ishod i uticaj	0,5/2
Ukupan rezultat za podindikator 2		**18/38**

Od prethodnog ciklusa monitoringa nije zabilježen značajan napredak u pogledu dostupnosti i sveobuhvatnosti budžetske dokumentacije u Bosni i Hercegovini. Iako su pojedini ključni izvještaji o izvršenju budžeta i dalje dostupni online i sadrže informacije prema glavnim klasifikacijama rashoda, i dalje postoje osnovne slabosti, uključujući izostanak srednjoročnih fiskalnih projekcija u usvojenim budžetima, ograničenu upotrebu formata prilagođenih građanima te nedostatak strukturiranog izvještavanja o prioritetnim politikama i učinku kapitalnih investicija. Dodatno, budžetski podaci se i dalje ne objavljuju u otvorenim, mašinski čitljivim formatima, a kontinuirana kašnjenja u usvajanju budžeta smanjuju ukupnu transparentnost i umanjuju korisnost budžetske dokumentacije za istraživanje, praćenje i javni nadzor.

Ovaj podindikator procjenjuje da li Bosna i Hercegovina osigurava sveobuhvatnu i dostupnu budžetsku dokumentaciju koja omogućava efikasno praćenje, analizu i javni nadzor nad upravljanjem javnim finansijama. Procjena obuhvata strateški okvir, dostupnost ključnih budžetskih dokumenata, prakse objavljivanja, strukturu i sadržaj izvještaja o izvršenju budžeta, kao i stepen u kojem su budžetski podaci dostupni u otvorenim formatima.

Na strateškom nivou, procjena potvrđuje da Bosna i Hercegovina ima važeći strateški dokument koji eksplicitno predviđa unapređenje transparentnosti budžetske dokumentacije. Strategija unapređenja upravljanja javnim finansijama 2021–2025 uključuje mjere usmjerene na jačanje transparentnosti i dostupnosti državne budžetske dokumentacije, uključujući objavljivanje podataka o izvršenju iz prethodne godine, unapređenje budžetske klasifikacije, redovno objavljivanje Budžeta za građane te uspostavljanje javnog registra budžetskih korisnika i javnih preduzeća. Ove mjere su praćene jasno definisanim nadležnostima i rokovima, što ukazuje na jasno opredjeljenje na nivou politika za unapređenje transparentnosti.

Međutim, implementacija srednjoročnog budžetskog planiranja ostaje slaba. Analiza Zakona o budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2023. i 2024. godinu pokazuje da usvojeni godišnji budžeti ne uključuju srednjoročnu budžetsku perspektivu koja bi prikazala kako će se prihodi i rashodi razvijati nakon naredne fiskalne godine. Nisu uključene agregirane projekcije, niti su one razrađene po budžetskim korisnicima ili programima. Ovo ukazuje da budžetska dokumentacija ostaje pretežno godišnjeg karaktera, bez adekvatne povezanosti sa srednjoročnim fiskalnim planiranjem.

Dodatno, budžetska dokumentacija ne prikazuje implikacije budžetskih alokacija na prioritetne politike. Procjena je ispitivala da li budžet ili prateći materijali pokazuju na koji način budžet utiče na ključne reformske i razvojne prioritete, uključujući razvoj privatnog sektora, zelenu i digitalnu tranziciju, ljudski kapital te osnovna prava i vladavinu prava. Nalazi pokazuju da budžetska dokumentacija ne obrađuje ove prioritete na strukturiran način. Također, budžet za 2025. godinu nije bio usvojen u trenutku monitoringa, što je ograničilo dostupnost aktuelne dokumentacije i dodatno ukazalo na ponavljajuća institucionalna kašnjenja.

U pogledu alata za transparentnost usmjerenih ka građanima, Budžet za građane (Citizen's Budget) dostupan je online za 2024. godinu putem web stranice Ministarstva finansija i trezora. Međutim, verzija za 2025. godinu nije dostupna, budući da godišnji budžet još uvijek nije usvojen. Shodno tome, publikacija postoji samo za prethodnu fiskalnu godinu, a ne za tekuću.

Izvještavanje o izvršenju budžeta tokom godine pokazuje relativno bolje rezultate. Izvještaji o izvršenju budžeta u toku godine dostupni su online i lako se mogu pronaći putem web stranice Ministarstva. Najmanje dva kvartalna izvještaja za 2025. godinu objavljena su i dostupna u roku od tri klika od početne

stranice. Ipak, kriterij pravovremenosti nije ispunjen, jer su izvještaji objavljeni otprilike tri mjeseca nakon završetka izvještajnih perioda, što prelazi propisani rok. Kao rezultat, dostupnost je osigurana, ali pravovremenost objavljivanja ostaje problematična.

Polugodišnji izvještaji o izvršenju budžeta objavljuju se u polugodišnjem formatu i ocijenjeni su kao pravovremeni i lako dostupni. Ministarstvo objavljuje polugodišnje izvještaje o izvršenju koji se mogu pronaći u roku od dva klika, a objavljivanje se vrši u okviru prihvatljivih vremenskih rokova. Ovo pokazuje relativno dobru institucionalnu praksu javne dostupnosti podataka o polugodišnjem izvršenju budžeta.

Dodatno, i kvartalni i polugodišnji izvještaji sadrže podatke o rashodima razvrstane prema ključnim klasifikacijama. Analizirani izvještaji uključuju administrativne, ekonomske i funkcionalne kategorije rashoda, što omogućava detaljniji pregled obrazaca izvršenja budžeta. Izvještaji se objavljuju u PDF formatu i sadrže ugrađene tabele i objašnjenja.

Izvještavanje o izvršenju budžeta na kraju godine također je dostupno i pristupačno. Procjena je analizirala posljednja dva dostupna godišnja izvještaja o izvršenju budžeta, koji se odnose na fiskalne godine 2023. i 2024. Oba izvještaja su objavljena u propisanom roku i dostupna su online u manje od tri klika. Izvještaji sadrže podatke o rashodima prema administrativnoj, ekonomskoj i funkcionalnoj klasifikaciji, ali ne uključuju programsku klasifikaciju. Ovo ukazuje da izvještavanje i dalje ostaje fokusirano na tradicionalne računovodstvene kategorije, umjesto na programsko ili učinovno budžetiranje.

Dodatno, godišnji izvještaji o izvršenju budžeta ne pružaju informacije o značajnim efektima izvršenja budžeta na prioritetne oblasti javnih politika. Nije utvrđena strukturirana analiza o tome kako je izvršenje budžeta uticalo na razvoj privatnog sektora, zelenu i digitalnu tranziciju, ljudski kapital ili osnovna prava i vladavinu prava. Shodno tome, godišnje izvještavanje ostaje deskriptivno i finansijski orijentisano, umjesto da bude usmjereno na procjenu učinaka.

Veliki nedostatak uočen je i u oblasti izvještavanja o kapitalnim investicijama. Godišnji izvještaji o izvršenju budžeta za 2023. i 2024. godinu ne sadrže strukturirane informacije o pet najvećih kapitalnih investicionih projekata, niti pružaju podatke o fizičkom napretku, odstupanjima od planirane potrošnje ili građanima prilagođenu prezentaciju kroz vizualizacije ili infografike. U izvještajima se nalazi samo kratak narativni osvrt na jedan višegodišnji kapitalni projekat (rekonstrukcija i opremanje zgrade diplomatskog predstavništva u Beču), bez mjerljivih indikatora napretka ili projektnog razlaganja. Tabele kapitalnih rashoda postoje, ali su agregirane i ne ispunjavaju zahtjeve projektnog izvještavanja.

S druge strane, konsolidovano godišnje izvještavanje o internom finansijskom upravljanju i internoj reviziji je dostupno i objavljeno online. Ministarstvo finansija

i trezora, putem Centralne harmonizacione jedinice, objavljuje konsolidovane izvještaje o finansijskom upravljanju i kontroli te internoj reviziji za 2023. i 2024. godinu. Ovi izvještaji su lako dostupni online i objavljeni u razumnom roku nakon rokova za dostavljanje od strane budžetskih korisnika, što pozitivno doprinosi transparentnosti mehanizama interne kontrole.

Uprkos određenom napretku u objavljivanju ključnih izvještaja, Bosna i Hercegovina ostvaruje slab učinak u pogledu dostupnosti otvorenih podataka. Nijedni budžetski podaci nisu objavljeni u mašinski čitljivim formatima poput CSV, XLSX ili JSON. Dodatno, Bosni i Hercegovini nedostaje funkcionalan nacionalni portal otvorenih podataka, što dodatno ograničava pristup ponovo upotrebljivim fiskalnim podacima i onemogućava strukturiranu javnu upotrebu budžetskih informacija.

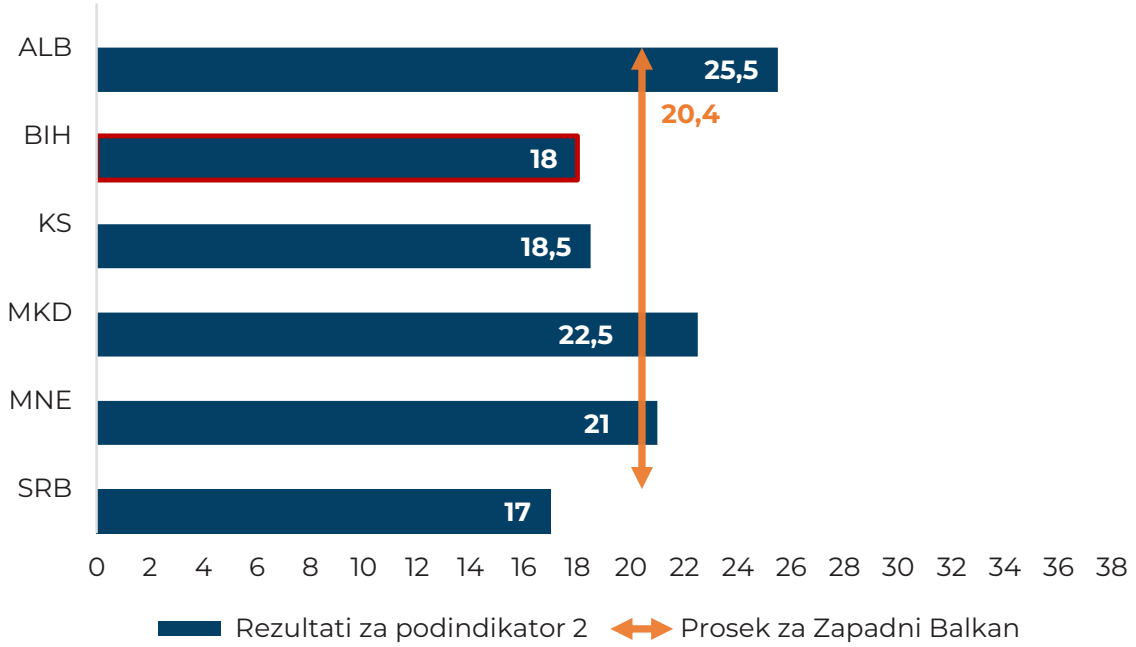
Percepcija nedržavnih aktera potvrđuje navedene nedostatke. Intervjui s ključnim informantima provedeni u novembru 2025. godine pokazuju da nijedan od intervjuiranih aktera ne smatra da su godišnji budžeti ili izvještaji o izvršenju budžeta dovoljno sveobuhvatni, niti da dostupna dokumentacija pruža adekvatne informacije za istraživanje, analizu ili praćenje javnih politika. Ispitanici su posebno naglasili da ponovljena kašnjenja u usvajanju budžeta rezultiraju produženim privremenim finansiranjem, što narušava predvidivost i smanjuje korisnost budžetskih dokumenata za praćenje javne potrošnje.

Nalazi javne percepcije također ukazuju na djelimično povjerenje u dostupnost informacija o izvršenju budžeta. Prema istraživanju javne percepcije provedenom u februaru 2025. godine, samo 31,9% građana se slaže ili u potpunosti slaže s tvrdnjom da državni organi objavljuju informacije o tome kako se troši novac iz državnog budžeta. Iako to ukazuje na određeni nivo vidljivosti, procenat ostaje nizak i odražava ograničeno povjerenje građana u fiskalnu transparentnost.

U cjelini, Bosna i Hercegovina pokazuje mješovite rezultate u pogledu dostupnosti i sveobuhvatnosti budžetske dokumentacije. Iako su izvještaji o izvršenju budžeta i dokumentacija o internoj kontroli objavljeni i dostupni, budžetski sistem i dalje nema srednjoročnu perspektivu, programsko izvještavanje, objavu otvorenih podataka, procjenu učinaka i građanima prilagođeno izvještavanje o kapitalnim investicionim projektima. Nalazi ukazuju na to da su poboljšanja u transparentnosti uglavnom tehničke prirode, dok analitička i politička relevantnost budžetske dokumentacije ostaje ograničena.

KAKAV JE REZULTAT BOSNE I HERCEGOVINE U ODNOSU NA REGION?

Podindikator 2: Dostupnost i sveobuhvatnost budžetske dokumentacije (ukupan rezultat 38)

II.3 Transparentnost i konkurentnost sistema javnih nabavki

Princip 28: Zakonodavstvo o javnim nabavkama, uključujući javno-privatna partnerstva i koncesije, zasniva se na principima jednakog tretmana, nediskriminacije, transparentnosti, proporcionalnosti i konkurencije, te je podržano snažnim upravljačkim okvirom.

Princip 29: Ugovorni organi sprovode postupke javnih nabavki, uključujući javno-privatna partnerstva, na efikasan i ekonomičan način.

***Dodijeljeni bodovi po elementima u podindikatoru 3: Transparentnost i konkurentnost sistema javnih nabavki*[6]**

Elementi indikatora	Tip elementa	Rezultat
E 3.1 Postoji važeći strateški dokument koji predviđa unapređenje transparentnosti i konkurentnosti sistema javnih nabavki	Strateški okvir	1/1
E 3.2 Propisi utvrđuju transparentnost i konkurentnost kao ključne principe postupaka javnih nabavki	Zakonodavstvo	1/1
E 3.3 Ne postoji posebno zakonodavstvo koje uvodi izuzetke od opšteg zakona o javnim nabavkama	Zakonodavstvo	1,5/1,5
E 3.4 Postoji uspostavljeno centralno tijelo za javne nabavke koje podržava transparentnost i konkurentnost sistema javnih nabavki	Institucionalni okvir	1.5/2
E 3.5 Centralno tijelo za javne nabavke redovno izvještava javnost o implementaciji ukupne politike javnih nabavki	Praksa u sprovođenju	1/2
E 3.6 Izvještavanje centralnog tijela za javne nabavke je prilagođeno građanima (citizen-friendly)	Praksa u sprovođenju	0/1,5

6 Treći podindikator fokusira se na sljedeće SIGMA podprincipe: javna uprava ima jasne i sveobuhvatne politike za dugoročni razvoj sistema javnih nabavki, uključujući javno-privatna partnerstva (JPP) i koncesije; zakonodavstvo o javnim nabavkama, uključujući JPP i koncesije, odražava međunarodno priznate principe kao što su vrijednost za novac, slobodna konkurencija, transparentnost, nediskriminacija, jednako postupanje, uzajamno priznavanje i proporcionalnost; tijelo sa jasnim političkim i pravnim mandatom na centralnom nivou ima funkciju kreiranja politika za upravljanje i usmjeravanje reforme javnih nabavki, pri čemu su ključne funkcije i odgovornosti jasno raspoređene među centralnim institucijama koje imaju potrebna ovlaštenja i resurse; centralno tijelo za javne nabavke prati, nadzire i ocjenjuje sistem javnih nabavki te identifikuje moguće unapređenja, uz obezbjeđivanje javnog pristupa konsolidovanim podacima o javnim nabavkama, uključujući dodjelu ugovora i realizaciju; ugovorni organi široko koriste elektronske javne nabavke koje obuhvataju sve faze postupka; tržište javnih nabavki je konkurentno i privlači interes domaćih i međunarodnih privrednih subjekata, posebno malih i srednjih preduzeća; ugovorni organi izrađuju godišnje ili višegodišnje planove javnih nabavki usklađene s budžetskim planiranjem i objavljuju ih blagovremeno, pri čemu priprema pojedinačnih nabavki uključuje detaljnu analizu potreba i istraživanje tržišta, uključujući definisanje očekivanih ishoda; konkurentni postupci su standardni metod javne nabavke, dok se drugi postupci koriste samo u opravdanim izuzetnim slučajevima.

E 3.7 Centralno tijelo za razmatranje žalbi redovno izvještava javnost o postupcima zaštite prava ponuđača u javnim nabavkama	Praksa u sprovođenju	2,5/2,5
E 3.8 Portal javnih nabavki je jednostavan i prilagođen korisnicima	Praksa u sprovođenju	1,5/3
E 3.9 Centralni ugovorni organi redovno objavljuju ažurne godišnje planove javnih nabavki koji su lako dostupni online	Praksa u sprovođenju	0/3
E 3.10 Centralni ugovorni organi redovno objavljuju godišnje izvještaje o javnim nabavkama koji su lako dostupni online	Praksa u sprovođenju	0/3
E 3.11 Otvoreni postupci predstavljaju standardni metod javne nabavke	Praksa u sprovođenju	0/2
E 3.12 Postupci javnih nabavki su konkurentni	Praksa u sprovođenju	0/2
E 3.13 Podaci o javnim nabavkama dostupni su u otvorenim formatima	Praksa u sprovođenju	1/2
E 3.14 Ključni nedržavni akteri smatraju da je sistem javnih nabavki konkurentan i transparentan	Ishod i uticaj	0/3
E 3.15 Ključni nedržavni akteri smatraju da su izuzeci od zakona o javnim nabavkama adekvatno regulisani i primjenjeni u praksi	Ishod i uticaj	1,5/3
Ukupan rezultat za podindikator 3		12,5/32,5

Od prethodnog ciklusa monitoringa nije zabilježen značajan napredak u unapređenju transparentnosti i konkurentnosti sistema javnih nabavki u Bosni i Hercegovini. Iako strateški i pravni okvir i dalje formalno promoviše transparentnost i konkurenciju, i dalje su prisutni ključni nedostaci u implementaciji, posebno u pogledu nedostatka redovnog izvještavanja centralnih institucija, ograničene dostupnosti planova i izvještaja o javnim nabavkama kod velikih ugovornih organa te nastavka oslanjanja na nekonkurentne postupke. Iako portal javnih nabavki nudi određene funkcionalnosti prilagođene korisnicima i omogućava pristup podacima u otvorenim formatima, ključni informanti i dalje ocjenjuju sistem kao nedovoljno transparentan i slabo konkurentan u praksi, što ukazuje da reformski napori nisu doveli do suštinskih poboljšanja na terenu.

Bosna i Hercegovina i dalje pokazuje mješovite rezultate u oblasti transparentnosti i konkurentnosti javnih nabavki. Iako strateški i pravni okvir formalno podržava transparentne i konkurentne prakse javnih nabavki, implementacija ostaje nedosljedna i obilježena je ograničenim proaktivnim objavljivanjem informacija, slabom primjenom propisa u praksi te trajnim zabrinutostima u vezi sa stvarnim nivoom konkurencije u postupcima javnih nabavki. Ukupno posmatrano, sistem je formalno uređen, ali u praksi ostaje podložan netransparentnim postupcima i ograničenoj tržišnoj konkurenciji.

Na strateškom nivou, Bosna i Hercegovina ima važeći okvir javnih politika koji eksplicitno predviđa unapređenje transparentnosti i konkurentnosti sistema javnih nabavki. Strategija javnih nabavki 2024–2028 prepoznaje transparentnost kao ključni alat za jačanje odgovornosti i integriteta, uz konstataciju da rizici od korupcije ostaju visoki, a institucionalni mehanizmi nadzora slabi. Strategija uključuje konkretne mjere usmjerene na jačanje transparentnosti i unapređenje konkurentnosti, uključujući dalje usklađivanje zakonodavstva o javnim nabavkama sa standardima Evropske unije, pojednostavljenje regulatornog okvira, jačanje nadzora nad pregovaračkim postupcima te mjere za podršku učešću malih i srednjih preduzeća. Strategija također prepoznaje složenost postojećeg sistema, uključujući veliki broj podzakonskih akata, što smanjuje pristupačnost i ograničava učešće manjih tržišnih aktera. Odgovornosti su jasno dodijeljene ugovornim organima, Agenciji za javne nabavke, Uredu za razmatranje žalbi, Sudu Bosne i Hercegovine i relevantnim antikorupcijskim institucijama. Na osnovu ovih mjera i jasno definisanih institucionalnih nadležnosti, Bosna i Hercegovina ispunjava kriterije koji se odnose na strateško opredjeljenje za transparentnost i konkurentnost javnih nabavki.

Zakonodavni okvir također uspostavlja transparentnost i konkurentnost kao ključne principe javnih nabavki. Zakon o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine eksplicitno definiše ove principe u članu 3, obavezujući ugovorne organe da postupaju transparentno, osiguraju jednak tretman i nediskriminaciju te garantuju pravičnu konkurenciju s ciljem efikasnog korištenja javnih sredstava. Ovi principi primjenjuju se na sve postupke javnih nabavki, kao i na mehanizme pravne zaštite. Stoga pravni okvir formalno pruža čvrstu osnovu za transparentne i konkurentne postupke javnih nabavki.

U pogledu izuzetaka, monitoring nije identifikovao nijedan poseban lex specialis zakon usvojen u posmatranom periodu koji bi uspostavio poseban režim javnih nabavki izvan opšteg zakona. Iako sam Zakon o javnim nabavkama sadrži sektorske izuzetke i posebne procedure, poput onih koje se odnose na nabavke u oblasti odbrane i sigurnosti regulisane članom 8 i relevantnim podzakonskim aktima, oni predstavljaju interne izuzetke unutar istog pravnog sistema, a ne paralelni pravni okvir. Zbog toga Bosna i Hercegovina ispunjava kriterij koji se odnosi na nepostojanje posebnog zakonodavstva koje derogira opšti zakon o javnim nabavkama.

Kada je riječ o institucionalnom uređenju, Bosna i Hercegovina ima uspostavljeno centralno tijelo za javne nabavke na državnom nivou. Agencija za javne nabavke djeluje kao centralno tijelo odgovorno za nadzor nad politikama javnih nabavki, praćenje sistema i pružanje stručne podrške. Njen mandat obuhvata praćenje primjene zakonodavstva o javnim nabavkama, izradu analiza i izvještaja te objavljivanje informacija relevantnih za postupke javnih nabavki. Agencija također pruža tehničku i savjetodavnu podršku ugovornim organima i ponuđačima. Međutim, iako objavljuje relevantne zakone, podzakonske akte, priručnike i poveznice na centralni portal e-nabavki, ne održava stabilan i lako dostupan repozitorij standardizovanih obrazaca i predložaka koje bi učesnici u postupcima mogli koristiti. To ograničava praktičnu upotrebljivost online resursa Agencije, uprkos dostupnosti regulatorne dokumentacije i smjernica.

U pogledu prakse izvještavanja, Agencija za javne nabavke objavila je jedan godišnji izvještaj koji obuhvata rezultate sistema javnih nabavki za 2023. godinu, uključujući podatke o ishodima postupaka i zaključenim ugovorima. Međutim, izvještaj za 2024. godinu nije bio javno dostupan tokom perioda monitoringa. Zbog toga praksa izvještavanja ne ispunjava zahtjev redovnog objavljivanja za posljednje dvije pune kalendarske godine. Nedostatak dosljednog izvještavanja umanjuje transparentnost ukupnog učinka sistema javnih nabavki i ograničava mogućnost sistematskog praćenja od strane civilnog društva i istraživača.

Praksa izvještavanja prilagođenog građanima također ostaje nedovoljno razvijena. Iako dostupni izvještaj za 2023. godinu sadrži određene vizualne elemente i dostupan je putem web stranice Agencije u ograničenom broju klikova, metodološki zahtjev za procjenu prilagođenosti građanima zasniva se na postojanju izvještaja za posljednje dvije kalendarske godine. Budući da izvještaj za 2024. godinu nije dostupan, za ovaj element nije moguće dodijeliti bodove. Dodatno, čak i u izvještaju za 2023. godinu, sažeti i građanima razumljivi prikazi ključnih rezultata javnih nabavki uglavnom izostaju, a izvještaj se više oslanja na opće uvodne informacije i deskriptivan sadržaj nego na strukturirano predstavljanje glavnih nalaza široj javnosti.

Dosljednija praksa izvještavanja uočena je u radu centralnog tijela nadležnog za zaštitu prava ponuđača. Godišnji izvještaji o radu za 2023. i 2024. godinu dostupni su putem Ureda za razmatranje žalbi. To ukazuje na viši nivo transparentnosti u vezi s postupanjem po žalbama i procedurama pravne zaštite u odnosu na ukupnu praksu izvještavanja centralnog tijela za javne nabavke. Dostupnost ovih izvještaja doprinosi odgovornosti u sistemu nadzora javnih nabavki i omogućava uvid u obim i strukturu žalbi povezanih s postupcima javnih nabavki.

Upotrebljivost portala javnih nabavki pokazuje djelimičan napredak. Portal sadrži sekciju s često postavljanim pitanjima (FAQ), funkciju pretrage sa ključnim filterima (uključujući vrstu obavještenja, ugovorni organ, ponuđača i vremenski period) te mogućnost preuzimanja podataka o javnim nabavkama

u otvorenom formatu. Ove funkcionalnosti olakšavaju pristup informacijama o javnim nabavkama i omogućavaju određeni nivo nezavisne analize. Međutim, slobodan pristup kompletnoj tenderskoj dokumentaciji nije osiguran, jer se tenderska dokumentacija dostavlja putem elektronske pošte, a korisnici se moraju registrovati kako bi primali obavještenja. Pored toga, portal ne sadrži rječnik ključnih pojmova iz oblasti javnih nabavki niti strukturirane upute za korištenje u tekstualnom ili multimedijalnom formatu. Ovi nedostaci smanjuju pristupačnost za korisnike koji nisu stručnjaci i ograničavaju prilagođenost portala građanima.

Jedna od najvećih slabosti u ovoj oblasti odnosi se na proaktivnu transparentnost ugovornih organa. Procjena uzorka od pet ugovornih organa s najvećom vrijednošću zaključenih ugovora pokazuje da nijedan od njih ne objavljuje redovno godišnje planove javnih nabavki ni za tekuću ni za prethodnu godinu. Slično tome, nijedan od analiziranih organa ne objavljuje godišnje izvještaje o javnim nabavkama za relevantne godine, a takvi dokumenti nisu dostupni ni putem njihovih web stranica niti putem portala javnih nabavki. Kao rezultat toga, ugovorni organi ne ispunjavaju kriterije koji se odnose na redovnost i dostupnost planiranja i izvještavanja u oblasti javnih nabavki. To značajno ograničava javni nadzor, smanjuje predvidivost sistema i onemogućava rano prepoznavanje rizika povezanih s prioritetima javnih nabavki i planiranom potrošnjom sredstava.

Procjena prakse sprovođenja postupaka javnih nabavki dodatno ukazuje na slab učinak u osiguravanju otvorenosti i konkurentnosti. Na osnovu podataka prikupljenih putem zahtjeva za pristup informacijama, nije potvrđeno da otvoreni postupci predstavljaju dominantan metod javnih nabavki. Nisu ispunjeni kriteriji prema kojima najmanje 95% postupaka javnih nabavki i najmanje 95% ukupne ugovorene vrijednosti treba biti dodijeljeno kroz otvorene postupke. To ukazuje na kontinuirano oslanjanje na postupke koji nisu otvoreni, što povećava rizike od smanjene transparentnosti i ograničava konkurenciju..

Konkurentnost je također ocijenjena kao slaba. Nije potvrđeno da je najmanje 60% postupaka javnih nabavki uključivalo više od jednog ponuđača, niti da je taj udio dostizao 90%. To ukazuje da se značajan dio javnih nabavki vjerovatno provodi uz učešće samo jednog ponuđača, što odražava postojanje tržišnih barijera, slab interes ponuđača, složenost procedura ili potencijalne strukturne rizike koji ograničavaju konkurenciju.

U oblasti dostupnosti otvorenih podataka, Bosna i Hercegovina pokazuje djelimičnu usklađenost. Podaci o javnim nabavkama dostupni su u mašinski čitljivom formatu putem portala javnih nabavki, što omogućava preuzimanje i ponovnu upotrebu skupova podataka za potrebe analize. Međutim, Bosna i Hercegovina nema nacionalni portal otvorenih podataka, zbog čega podaci o javnim nabavkama nisu objavljeni kroz državnu infrastrukturu za otvorene

podatke. To onemogućava potpunu usklađenost s najboljim praksama u oblasti transparentnosti otvorenih podataka, iako dostupnost podataka putem portala predstavlja pozitivan pomak.

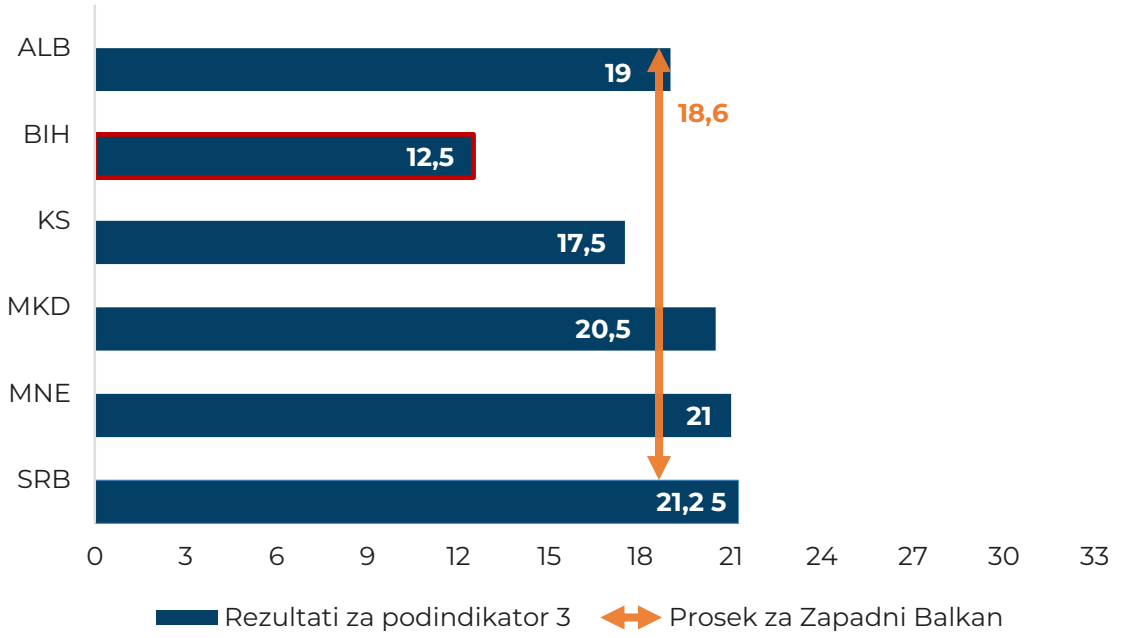
Percepcije ključnih saradnika dodatno potvrđuju da se formalni regulatorni okvir ne pretvara u stvarnu transparentnost i konkurentnost u praksi. Nijedan od intervjuiranih sagovornika nije se složio s tvrdnjom da je sistem javnih nabavki transparentan ili konkurentan. Odgovori su se kretali od „uglavnom se ne slažem“ do „u potpunosti se ne slažem“, što ukazuje na dosljedno negativnu ocjenu funkcionisanja sistema javnih nabavki. Informanti su naglasili da su javne nabavke često obilježene proceduralnom netransparentnošću, nedosljednim nadzorom i ograničenim mehanizmima odgovornosti, uprkos tome što su formalno uređene zakonom.

Istovremeno, ključni saradnici su uglavnom smatrali da pravni okvir adekvatno reguliše izuzetke od primjene zakona o javnim nabavkama. Međutim, izrazili su snažno neslaganje s tvrdnjom da su izuzeci u praksi ograničeni samo na slučajeve predviđene zakonom. Sagovornici su posebno istakli učestalu upotrebu pregovaračkih postupaka, što ukazuje da pravni okvir ne sprječava efikasno prekomjerno oslanjanje na izuzetke i nekonkurentne metode nabavki. Ovo dodatno potvrđuje zaključak da sistem javnih nabavki karakterišu slabosti u implementaciji i izazovi u provođenju propisa.

Ukupno gledano, Bosna i Hercegovina je uspostavila strateški i zakonodavni okvir koji podržava transparentnost i konkurentnost, uz funkcionalno centralno tijelo za javne nabavke i portal javnih nabavki sa određenim unaprijeđenim funkcionalnostima. Ipak, implementacija ostaje slaba, posebno u pogledu proaktivnog objavljivanja informacija od strane ugovornih organa, dosljednosti izvještavanja te stvarnog nivoa konkurentnosti u postupcima javnih nabavki. Percepcije relevantnih aktera potvrđuju trajno nepovjerenje i ukazuju da formalna usklađenost s propisima ne rezultira stvarnom transparentnošću i konkurencijom. Nalazi ukazuju na potrebu za daljnjim reformama, posebno u oblasti provođenja obaveza objavljivanja informacija, jačanja nadzora nad izuzecima i pregovaračkim postupcima, unapređenja dosljednosti izvještavanja te podsticanja većeg učešća privrednih subjekata kako bi se osigurala stvarna konkurentnost u sistemu javnih nabavki.

KAKAV JE REZULTAT BOSNE I HERCEGOVINE U ODNOSU NA REGION?

Podindikator 3: Transparentnost i konkurentnost sistema javnih nabavki (ukupan rezultat 32.5)

II.4 Otvorenost i transparentnost rada vrhovne revizorske institucije

Princip 31: Sva javna sredstva su efektivno revidirana od strane nezavisnog revizora koji pruža uvjerenje o korištenju javnih resursa i doprinosi unapređenju funkcionisanja javnog sektora.

Dodijeljeni bodovi po elementima u podindikatoru 4: Otvorenost i transparentnost rada vrhovne revizorske institucije [7]

Elementi indikatora	Tip elementa	Rezultat
E 4.1 Postoji važeći strateški dokument koji predviđa unapređenje komunikacije i saradnje vrhovne revizorske institucije sa eksternim akterima	Strateški okvir	0,5/1
E 4.2 Propisi utvrđuju transparentnost rada vrhovne revizorske institucije	Zakonodavstvo	1/1
E 4.3 Godišnji izvještaji o radu vrhovne revizorske institucije redovno se objavljuju i lako su dostupni online	Praksa u sprovođenju	4/4
E 4.4 Revizorski izvještaji su prilagođeni građanima i lako dostupni online	Praksa u sprovođenju	4/4
E 4.5 Podaci sadržani u eksternim revizorskim izvještajima dostupni su u otvorenim formatima	Praksa u sprovođenju	0/2
E 4.6 Vrhovna revizorska institucija koristi različite kanale za eksternu komunikaciju i promociju svojih aktivnosti i izvještaja	Praksa u sprovođenju	2/2
E 4.7 Ključni nedržavni akteri smatraju rad vrhovne revizorske institucije transparentnim, a njene izvještaje lako dostupnim	Ishod i uticaj	3/3
Ukupan rezultat za podindikator 4		**14,5/17**

7 Četvrti podindikator fokusira se na sljedeće SIGMA podprincipe: revizorski izvještaji su sažeti i sadrže relevantne i korisne preporuke, a uspostavljene su procedure za praćenje realizacije revizorskih preporuka; vrhovna revizorska institucija (SAI) široko komunicira svoje aktivnosti i rezultate revizija putem medija, web stranice i drugih kanala, te osigurava da su njeni izvještaji javno dostupni i objavljeni blagovremeno.

Od prethodnog ciklusa monitoringa, Bosna i Hercegovina je zadržala relativno stabilan institucionalni i regulatorni okvir koji uređuje transparentnost i praksu eksterne komunikacije vrhovne revizorske institucije (SAI), bez većih strukturnih reformi u ovoj oblasti. Međutim, uočen je određeni napredak u dostupnosti revizorskih izvještaja i dosljednosti online objavljivanja, posebno kroz kontinuirani razvoj zvanične web stranice i redovno objavljivanje revizorske dokumentacije i godišnjih izvještaja.

Od prethodnog ciklusa monitoringa, vrhovna revizorska institucija Bosne i Hercegovine (SAI BiH) ostvarila je vidljiv napredak u unapređenju transparentnosti i eksterne komunikacije. Institucija redovno objavljuje revizorske izvještaje i ojačala je svoje aktivnosti javnog informisanja kroz poboljšanje pristupačnosti web stranice i povećanje prisutnosti na društvenim mrežama. Ovi koraci doprinose većoj vidljivosti revizorskih nalaza i unapređuju mogućnost javnosti i zainteresovanih aktera da prate rad SAI.

Međutim, uprkos poboljšanjima u komunikaciji i praksi objavljivanja, i dalje postoje izazovi u osiguravanju da revizorski nalazi rezultiraju jačom odgovornošću i konkretnim korektivnim mjerama u revidiranim institucijama. Iako se revizorske preporuke redovno izdaju i javno su dostupne, efikasnost mehanizama praćenja njihove realizacije i dalje u velikoj mjeri zavisi od spremnosti revidiranih subjekata i šireg institucionalnog okruženja. Jačanje saradnje s nadležnim institucijama te uspostavljanje sistematičnijeg praćenja implementacije preporuka dodatno bi unaprijedilo uticaj eksterne revizije na upravljanje javnim finansijama i integritet.

Na strateškom nivou, ocjena potvrđuje da postoji važeći strateški dokument koji djelimično predviđa unapređenje saradnje vrhovne revizorske institucije (SAI) sa eksternim akterima. Strategija unapređenja upravljanja javnim finansijama 2021–2025 sadrži odredbe koje podržavaju saradnju kroz mehanizme usmjerene na poboljšanje implementacije revizorskih preporuka. Strategija izričito upućuje na uspostavljanje saradnje sa eksternim akterima, uključujući civilni sektor, kroz radnu grupu i zajedničke aktivnosti, pri čemu Ured za reviziju doprinosi kroz prilagođene obuke i podršku korisnicima revizorskih izvještaja. Ovo pokazuje da postoji strateško planiranje u oblasti saradnje sa eksternim akterima. Međutim, strategija ne definiše dovoljno konkretne mjere koje su specifično usmjerene na unapređenje javne komunikacije SAI prema građanima na strukturiran način, što ograničava ukupni obim strateškog pristupa komunikaciji.

U pogledu zakonodavstva, regulatorni okvir pruža čvrstu osnovu za transparentnost. Zakon o reviziji institucija Bosne i Hercegovine definiše transparentnost kao jedno od vodećih načela rada SAI i izričito propisuje obavezu javne dostupnosti revizorskih nalaza i izvještaja. Ove odredbe potvrđuju da je transparentnost uređena ne samo kao opšti princip, već i kroz konkretne obaveze

objavljivanja revizorskih rezultata. Pored toga, SAI je usvojila i javno potvrdila primjenu INTOSAI profesionalnih standarda kroz Odluku o primjeni IFPP okvira, što dodatno jača institucionalnu usklađenost s međunarodnim principima transparentnosti i odgovornosti. Posmatrano zajedno, pravni i profesionalni okvir pružaju dovoljno čvrstu osnovu za osiguravanje transparentnosti rada vrhovne revizorske institucije.

Ocjena implementacijske prakse potvrđuje snažne rezultate u pogledu objavljivanja i dostupnosti godišnje dokumentacije. Vrhovna revizorska institucija (SAI) redovno objavljuje godišnje izvještaje o radu i godišnje planove, a ovi dokumenti su lako dostupni online u okviru ograničenog broja koraka od početne stranice. To ukazuje na stabilnu i predvidivu praksu izvještavanja, koja ispunjava zahtjeve redovnosti i pristupačnosti prema metodologiji. Institucionalni pristup online izvještavanju time doprinosi transparentnosti i omogućava kontinuiran pristup ključnim operativnim dokumentima.

Dostupnost i prilagođenost revizorskih izvještaja građanima također predstavlja važnu snagu. Izvještaji koje objavljuje SAI dostupni su u pretraživim PDF formatima, što omogućava jednostavnu navigaciju kroz tekst i olakšava korištenje istraživačima, novinarima i građanima. Pored toga, revizorski izvještaji sadrže strukturirane sažetke, uvodna objašnjenja i brojne tabele koje ističu ključne nalaze, što omogućava lakše razumijevanje i ne-stručnoj publici. Grafički prikazi i vizuelni elementi se također često koriste kako bi se olakšala interpretacija revizorskih nalaza i podataka o javnim nabavkama. Nadalje, izvještaji su direktno dostupni na web stranici SAI u roku kraćem od tri klika, što nadmašuje metodološki prag za laku dostupnost. Ove karakteristike pokazuju snažnu posvećenost razumljivosti i javnoj vidljivosti revizorskih nalaza, doprinoseći visokom nivou transparentnosti u praksi.

Međutim, uprkos visokoj dostupnosti izvještaja, ocjena pokazuje da SAI ne objavljuje revizorske podatke u otvorenim, mašinski čitljivim formatima. Rezultati eksterne revizije objavljuju se isključivo kao PDF dokumenti, što znači da podaci nisu dostupni u formatima poput Excel, CSV ili drugih standarda otvorenih i ponovo upotrebljivih podataka. Dodatno, Bosni i Hercegovini i dalje nedostaje nacionalni portal otvorenih podataka, što onemogućava objavu revizorskih skupova podataka kroz centralnu državnu platformu otvorenih podataka. Kao rezultat, iako je izvještavanje transparentno u narativnom smislu, sistem ne omogućava naprednu ponovnu upotrebu podataka niti automatiziranu analizu, što ograničava potencijal za istraživanje i monitoring.

U pogledu proaktivne komunikacije, vrhovna revizorska institucija (SAI) koristi više eksternih kanala pored svoje zvanične web stranice. Institucija održava prisustvo na društvenim mrežama, uključujući platforme poput YouTube i X (Twitter), gdje promoviše svoje aktivnosti i dijeli javne informacije. Ovo ukazuje na to da se SAI ne oslanja isključivo na formalno objavljivanje izvještaja, već koristi

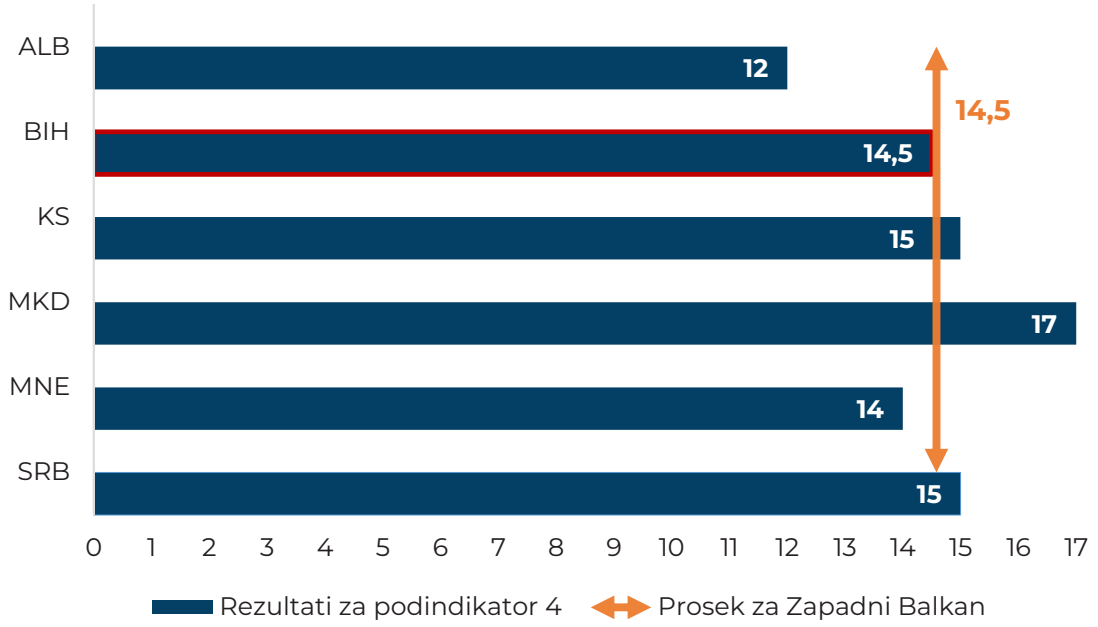
i dodatne komunikacijske alate za povećanje javne vidljivosti i dosega. Takvi raznovrsni komunikacijski kanali jačaju institucionalnu otvorenost i doprinose širenju revizorskih nalaza široj javnosti.

Na kraju, percepcije ključnih nedržavnih aktera snažno potvrđuju zaključak da je SAI transparentna institucija i da su njeni izvještaji lako dostupni. Svi intervjuirani ključni informanti izrazili su pozitivno slaganje s tvrdnjom da SAI djeluje transparentno i da su revizorski izvještaji lako dostupni online. Ispitanici su također istakli Ured za reviziju institucija Bosne i Hercegovine kao pozitivan institucionalni primjer, naglašavajući da njegove prakse pokazuju dosljedno javno izvještavanje i predstavljaju ohrabrujući primjer otvorenosti i odgovornosti. Ova vanjska percepcija dodatno potvrđuje kvantitativne i desk analize nalaza i potvrđuje da se SAI široko percipira kao jedna od transparentnijih institucija na centralnom nivou.

Ukupno posmatrano, rezultati monitoringa pokazuju da vrhovna revizorska institucija Bosne i Hercegovine ostvaruje snažne rezultate u pogledu javne dostupnosti revizorske dokumentacije, pristupačnosti izvještavanja i proaktivne komunikacijske prakse. Pravni okvir podržava transparentnost i usklađen je s INTOSAI standardima, dok implementacijska praksa pokazuje dosljedno objavljivanje izvještaja i korisnički pristupačan online pristup. Glavni preostali nedostatak odnosi se na odsustvo podataka u otvorenim formatima i mašinski čitljivih revizorskih skupova podataka, što onemogućava potpunu usklađenost s principima otvorenih podataka i ograničava mogućnost nezavisne ponovne upotrebe informacija za napredne analize. Ipak, u širem kontekstu transparentnosti javnog sektora, SAI ostaje jedna od najjačih institucija u Bosni i Hercegovini u ovoj oblasti monitoringa.

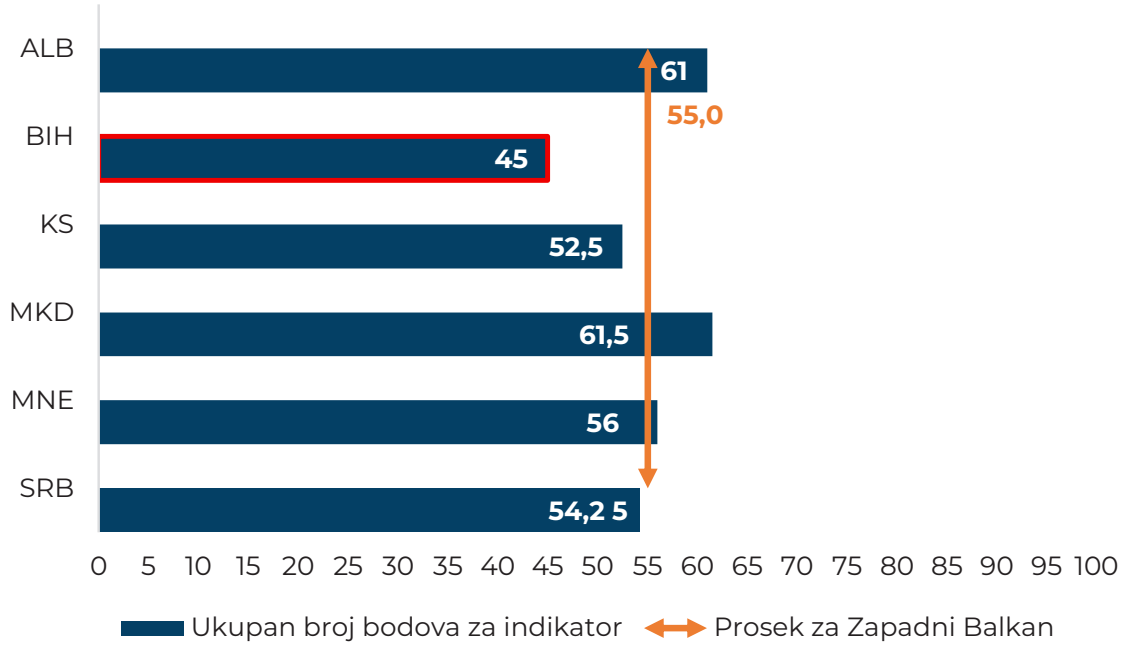
KAKAV JE REZULTAT BOSNE I HERCEGOVINE U ODNOSU NA REGION?

Podindikator 4: Otvorenost i transparentnost rada vrhovne revizorske institucije (ukupan rezultat 17)

UPOREDBA UKUPNIH REZULTATA U OBLASTI UPRAVLJANJA JAVNIM FINANSIJAMA.

Indikator: Transparentnost i otvorenost upravljanja javnim finansijama

Regionalni pregledni izvještaj za oblast upravljanja javnim finansijama, sa rezultatima za sve administracije Zapadnog Balkana, dostupan je na: www.par-monitor.org

II.5 Preporuke za oblast upravljanja javnim finansijama

II.5.1 PRAĆENJE PREPORUKA IZ PAR MONITORA 2021/2022

Preporuke	Tip (kratkoročna /srednjoročna /dugoročna)[8]	Status	Objašnjenje
Ministarstvo finansija i trezora (MFT) BiH ima jedinstveno mjesto na svojoj web stranici za sve informacije o izvršenju budžeta (kvartalni, polugodišnji i godišnji izvještaji), pri čemu su različiti izvještaji o izvršenju budžeta posebno navedeni. Međutim, organizacija sadržaja bi trebala biti unaprijeđena kako bi bila preglednija i lakše dostupna korisnicima.	Kratkoročna	Nisu preduzete nikakve mjere	Ništa se nije promijenilo u odnosu na prethodni ciklus monitoringa.
Objavljivanje podataka o izvršenju budžeta trebalo bi biti što sveobuhvatnije kako bi se omogućilo bolje razumijevanje eksternih aktera i veća transparentnost. To znači da, pored standardnog prikaza po ekonomskim kategorijama, svaki izvještaj treba omogućiti uvid u izvršenje budžeta po funkcijama vlade, kao i po pojedinačnim budžetskim korisnicima na nivou cijelog javnog sektora (državni budžet, jedinice lokalne samouprave, fondovi socijalne sigurnosti, javna preduzeća).	Kratkoročna	Nisu preduzete nikakve mjere	Ništa se nije promijenilo u odnosu na prethodni ciklus monitoringa.
Godišnji izvještaj o izvršenju budžeta treba da sadrži informacije o učinku vlade. Ove informacije bi, prije svega, trebale biti predstavljene na sažet i građanima razumljiv način, uz objašnjenje ključnih postignuća u izvršenju budžeta, dok bi detaljniji podaci mogli biti prikazani kroz indikatore programskog budžetiranja na nivou programa svih budžetskih korisnika, barem osnovno.	Kratkoročna	Nisu preduzete nikakve mjere	Ništa se nije promijenilo u odnosu na prethodni ciklus monitoringa.

8 Preporuke za koje je procjenjeno da je potrebno do jedne godine za sprovođenje označene su kao kratkoročne. Srednjoročne preporuke trebalo bida budu sprovodive u periodu od jedne do tri godine. Dugoročne preporuke zahtjevaju više od tri godine za sprovođenje.

MFT bi trebao u potpunosti primjenjivati politiku otvorenih podataka, objavljujući sve budžetske podatke u više otvorenih formata, u skladu sa standardima otvorenih podataka. To bi trebalo uključivati i jasno vidljive i lako dostupne sekcije ili banere na web stranici za preuzimanje podataka..	Kratkoročna	Nisu preduzete nikakve mjere	Ništa se nije promijenilo u odnosu na prethodni ciklus monitoringa.
Centralna harmonizacijska jedinica (CHJ) pri MFT-u trebala bi redovno pripremati i objavljivati online kvalitetne preglede izvještaja o internoj reviziji..	Kratkoročna	Nisu preduzete nikakve mjere	Ništa se nije promijenilo u odnosu na prethodni ciklus monitoringa.
Centralna harmonizacijska jedinica (CHJ) pri Ministarstvu finansija i trezora BiH (MFT) treba unaprijediti eksternu komunikaciju kroz objavljivanje materijala koji objašnjavaju sistem javne interne finansijske kontrole (PIFC) i ističu važne razvojne promjene u javnom sektoru na način razumljiv građanima. To bi trebalo uključivati korištenje jednostavnog jezika i praktičnih primjera, kao i različite formate komunikacije poput infografika, video materijala, brošura te kanala društvenih mreža..	Kratkoročna	Nisu preduzete nikakve mjere	Ništa se nije promijenilo u odnosu na prethodni ciklus monitoringa.
Ministarstva na državnom nivou, kao i drugi nivoi vlasti, trebala bi uspostaviti lako dostupnu, jedinstvenu sekciju na svojim web stranicama koja se odnosi na upravljanje finansijama i kontrolu (FMC) unutar institucije. Ta sekcija bi minimalno trebala sadržavati informacije o misiji i ciljevima institucije, odgovornim osobama za implementaciju PIFC-a, poslovnim procedurama, informacijama o upravljanju rizicima i prijavljenim nepravilnostima. Pored osnovnih opisa i statičnih informacija, ova sekcija bi se trebala redovno ažurirati rezultatima implementacije PIFC-a u svakodnevnom funkcionisanju institucije, kako bi se omogućio kontinuiran uvid u stvarnu primjenu sistema interne kontrole i unaprijedila transparentnost i odgovornost javne uprave..	Srednjoročna	Nisu preduzete nikakve mjere	Ništa se nije promijenilo u odnosu na prethodni ciklus monitoringa.

Novi zakon o javnim nabavkama treba biti usvojen i trebao bi uključivati: • Odgovornost u ugovornim organima za kršenje odredbi Zakona o javnim nabavkama; • Uvođenje odredbi o borbi protiv korupcije i sukoba interesa • Osigurati sprječavanje davanja povlaštenog tretmana domaćim ponuđačima.	Srednjoročna	Nisu preduzete nikakve mjere	Ništa se nije promijenilo u odnosu na prethodni ciklus monitoringa.

II.5.2 PREPORUKE IZ PAR MONITOR IZVJEŠTAJA 2024/2025

Preporuke iz ciklusa monitoringa 2024/2025 za oblast upravljanja javnim finansijama navedene su u nastavku. Preporuke su grupisane u tri vrste, u skladu s procijenjenim vremenom potrebnim za njihovu implementaciju. Preporuke čija je procijenjena implementacija do jedne godine označene su kao kratkoročne. Srednjoročne preporuke trebale bi biti provedive u periodu od jedne do tri godine. Dugoročne preporuke vjerovatno će zahtijevati više od tri godine za njihovu implementaciju.

Kratkoročne preporuke

- Ministarstvo finansija i trezora BiH treba uspostaviti jedinstven, jasno vidljiv i korisniku prilagođen online portal za izvještavanje o izvršenju budžeta (kvartalno, polugodišnje i godišnje), uključujući arhivu i metodološka objašnjenja.*
- Ministarstvo finansija treba da provodi politiku otvorenih podataka objavljivanjem svih skupova podataka o izvršenju budžeta u najmanje dva mašinski čitljiva formata (npr. CSV/XLSX i JSON), usklađenih sa standardima otvorenih podataka i jasno dostupnih na web stranici.*
- CHJ bi trebao unaprijediti eksternu komunikaciju o reformama PIFC-a kroz objavljivanje pojednostavljenih objašnjenja FUK-a, interne revizije i upravljanja rizicima, koristeći vodiče, infografike i digitalne kanale komunikacije..*
- CHJ bi trebao institucionalizirati redovno objavljivanje godišnjih i tematskih pregleda kvaliteta izvještaja interne revizije, uz isticanje sistemskih slabosti i korektivnih mjera, uz poštivanje zahtjeva povjerljivosti..*

Srednjoročne preporuke

- Ministarstva i ključne institucije trebaju uspostaviti posebnu i redovno ažuriranu sekciju na web stranici o FMC/PIFC-u, koja uključuje odgovorna lica, interne procedure, okvire upravljanja rizicima, kanale za prijavu nepravilnosti i godišnje sažetke implementacije FMC-a.*

- Institucije bi trebale biti obavezne da godišnje izvještavaju o implementaciji upravljanja rizicima, uključujući ključne rizike, mjere ublažavanja i rezultate monitoringa, povezano sa strateškim planiranjem i izvršenjem budžeta.
- Izvještavanje o izvršenju budžeta treba proširiti izvan ekonomske klasifikacije, osiguravajući javni pristup podacima o izvršenju po funkcijama i po pojedinačnim budžetskim korisnicima, uključujući mogućnost praćenja potrošnje u širem javnom sektoru.*

Dugoročne preporuke

- Godišnji izvještaj o izvršenju budžeta treba unaprijediti u alat usmjeren na učinak kroz integraciju sažetih prikaza performansi i indikatora na nivou programa, uz objavljivanje u tehničkom i građanima prilagođenom formatu.*

- Bosna i Hercegovina treba prioritetno usvojiti i provesti ojačan Zakon o javnim nabavkama koji osigurava odgovornost i efikasne mehanizme sankcionisanja za kršenja, uključujući provodive odredbe o odgovornosti.*

- Javne nabavke treba unaprijediti kroz jačanje antikorupcijskih mjera i mehanizama transparentnosti, uključujući strožija pravila o sukobu interesa te proaktivno objavljivanje tenderske dokumentacije, realizacije ugovora, izmjena i konačnih plaćanja.*

* Preporuke iz prethodnog ciklusa (ponovljene i izmijenjene).)

METODOLOŠKI ANEKS

Za izradu ovog izvještaja za Bosnu i Hercegovinu korištene su sljedeće istraživačke metode I alati za prikupljanje podataka i izračun elemenata:

- Analiza zvanične dokumentacije, podataka i službenih web stranica
- Zahtjevi za slobodan pristup informacijama
- Intervjui sa zainteresovanim stranama i ključnim sagovornicima
- Istraživanje javnog mnjenja.

Monitoring se u velikoj mjeri zasnivao na analizi zvaničnih dokumenata dostupnih javno na internet stranicama organa uprave i na podacima i informacijama koje su u njima sadržane. Međutim, u slučajevima kada podaci nisu bili dostupni, istraživači su upućivali zahtjeve za slobodan pristup informacijama nadležnim organima kako bi pribavili informacije neophodne za bodovanje pojedinih elemenata.

Tabela 6. FOI zahtjevi poslani u Bosni i Hercegovini

Institucija	Datum slanja zahtjeva	Datum odgovora na zahtjev
Agencija za javne nabavke BiH	07.11.2025.	25.11.2025.

Intervjui s ključnim saradnicima provedeni su i korišteni kao osnova za dodjelu bodova za elemente 1.5, 2.14, 3.14, 3.15 i 4.7. Dodatno, korišteni su za prikupljanje kvalitativnih, fokusiranih i detaljnih uvida u posmatrane pojave. Intervjui s drugim akterima (kao što su predstavnici organa javne uprave) dodatno su korišteni u istraživanju kako bi se dopunili i verifikovali drugi prikupljeni podaci i nalazi. Odabir ispitanika zasnovan je na namjernom, neprobabilističkom uzorkovanju, pri čemu su sagovornici birani na osnovu njihove stručnosti u datoj oblasti.

Intervjui s ključnim informantima sastojali su se od seta do četiri pitanja, u kojima su učesnici izražavali stepen slaganja na četverostepenoj skali: potpuno se ne slažem, uglavnom se ne slažem, uglavnom se slažem i potpuno se slažem. Bodovi za elemente 1.5, 2.14, 3.14, 3.15 i 4.7 dodjeljivani su ukoliko su svi ključni informanti naveli da se uglavnom slažu ili potpuno slažu s datom tvrdnjom. Dodatno, korišten je set otvorenih pitanja koji je omogućio diskusiju s ispitanicima i postavljanje potpitanja u hodu, umjesto strogo unaprijed definisanog formata. Ispitanicima je osigurana potpuna anonimnost u pogledu ličnih podataka i institucionalne/organizacijske pripadnosti.

Tabela 7. Intervjui sprovedeni u Bosni i Hercegovini

Datum	Sagovornici
20.11.2025.	Transparency International BiH
21.11.2025.	Youth Activism Development Center CROA
21.11.2025.	Univerzitet u Sarajevu

Lista pitanja za intervju

- **Element 1.5**

Sljedeća pitanja se koriste za dodjelu bodova za element 1.5. Dodjela bodova se određuje na osnovu odgovora „potpuno se slažem / uglavnom se slažem". Za svako pitanje za koje se svi ključni informanti u potpunosti slažu ili uglavnom slažu s navedenom tvrdnjom, dodjeljuje se 1,5 bod.

1. U kojoj mjeri se slažete sa sljedećom tvrdnjom: **Proces izrade budžeta je transparentan.**
   a) u potpunosti se ne slažem
   b) uglavnom se ne slažem
   c) uglavnom se slažem
   d) u potpunosti se slažem
2. U kojoj mjeri se slažete sa sljedećom tvrdnjom: **Proces izrade budžeta je inkluzivan.**
   a) u potpunosti se ne slažem
   b) uglavnom se ne slažem
   c) uglavnom se slažem
   d) u potpunosti se slažem

Dodatna pomoćna pitanja (ne koriste se za dodjelu bodova, ali su relevantna za pružanje kvalitativnih uvida potrebnih za procjenu):

1. Možete li opisati svoje iskustvo, ako ga imate, učešća u procesu izrade budžeta?
2. Po vašem mišljenju, koliko je procez izrade budžeta otvoren i dostupan nedržavnim akterima?
3. Da li ste primijetili bilo kakva poboljšanja ili pogoršanja u transparentnosti ili inkluzivnosti u proteklih nekoliko godina? Ako jeste, šta ih je uzrokovalo?

4. Smatrate li da se povratne informacije nedržavnih aktera uzimaju u obzir tokom procesa planiranja budžeta? Molimo pojasnite.

➢ Element 2.14.

Sljedeća pitanja se koriste za dodjelu bodova za element 2.14. Dodjela bodova se zasniva na omjeru odgovora „potpuno se slažem / uglavnom se slažem". Za svako pitanje kod kojeg se svi ključni informanti u potpunosti ili uglavnom slažu s navedenom tvrdnjom, dodjeljuje se 0,75 bodova.

1. U kojoj mjeri se slažete sa sljedećom tvrdnjom: **Dostupni godišnji budžeti su dovoljno sveobuhvatni.**
   a) u potpunosti se ne slažem
   b) uglavnom se ne slažem
   c) uglavnom se slažem
   d) u potpunosti se slažem

2. U kojoj mjeri se slažete sa sljedećom tvrdnjom: **Dostupni godišnji budžeti pružaju adekvatne informacije za potrebe istraživanja, analize i praćenja politika.**
   a) u potpunosti se ne slažem
   b) uglavnom se ne slažem
   c) uglavnom se slažem
   d) u potpunosti se slažem

3. U kojoj mjeri se slažete sa sljedećom tvrdnjom: **Dostupni izvještaji o izvršenju budžeta su dovoljno sveobuhvatni.**
   a) u potpunosti se ne slažem
   b) uglavnom se ne slažem
   c) uglavnom se slažem
   d) u potpunosti se slažem

4. U kojoj mjeri se slažete sa sljedećom tvrdnjom: **Dostupni izvještaji o izvršenju budžeta pružaju adekvatne informacije za potrebe istraživanja, analize i praćenja javnih politika.**
   a) u potpunosti se ne slažem
   b) uglavnom se ne slažem
   c) uglavnom se slažem
   d) u potpunosti se slažem

Dodatna pomoćna pitanja (ne koriste se za dodjelu bodova, ali su relevantna za pružanje kvalitativnih uvida potrebnih za procjenu):

1.. Kako biste ocijenili dostupnost godišnjih budžeta i izvještaja o izvršenju budžeta online? Da li ih je lako pronaći i koristiti?
2. Po vašem mišljenju, da li format I struktura objavljenih budžetskih dokumenata omogućavaju njihovo razumijevanje iI analizu od strane nestručnih lica?
3. Koje informacije smatrate da nedostaju ili su nedovoljno zastupljene u dostupnim godišnjim budžetima ili izvještajima o izvršenju?
4. Da li ste vi ili vaša organizacija koristli javno dostupne budžetske dokumente za istraživanje, zagovaranje ili praćenje? Ako jeste, koliko su bili korisni?
5. Da li ste naišli na poteškoće prilikom pristupa ili razumijevanja budžetske dokumentacije? Ako da, možete li ih opisati?

- **Element 3.14.**

Sljedeća pitanja se koriste za dodjelu bodova za element 3.14. Dodjela bodova se zasniva na omjeru odgovora „potpuno se slažem / uglavnom se slažem“. Za svako pitanje kod kojeg se svi ključni informanti u potpunosti ili uglavnom slažu s navedenom tvrdnjom, dodjeljuje se 1,5 bodova.

1. U kojoj mjeri se slažete sa sljedećom tvrdnjom: **Sistem javnih nabavki, uspostavljen zakonodavstvom o javnim nabavkama, je transparentan.**

   a) u potpunosti se ne slažem

   b) uglavnom se ne slažem

   c) uglavnom se slažem

   d) u potpunosti se slažem

2. U kojoj mjeri se slažete sa sljedećom tvrdnjom: **Sistem javnih nabavki, uspostavljen zakonodavstvom o javnim nabavkama, je konkurentan.**

   a) u potpunosti se ne slažem

   b) uglavnom se ne slažem

   c) uglavnom se slažem

   d) u potpunosti se slažem

Dodatna pomoćna pitanja (ne koriste se za dodjelu bodova, ali su relevantna za pružanje kvalitativnih uvida potrebnih za procjenu):

1. Na osnovu vašeg iskustva, kako biste opisali ukupnu transparentnost Sistema javnih nabavki na centralnom nivou?

2. Da li smatrate da postojeći pravni i institucionalni okvir osigurava fer konkurenciju u javnim nabavkama?
3. Da li ste primijetili neke uobičajene prakse ili obrasce koji smanjuju transparentnost i konkuretnost u postupcima javnih nabavki?
4. Da li postoje mehanizmi koji omogućavaju smislen nadzor ili javnu kontrolu nad procesima javnih nabavki? Ako da, koliko su efikasni?

➢ **Element 3.15**

Sljedeća pitanja se koriste za dodjelu bodova za element 3.15. Dodjela bodova se zasniva na omjeru odgovora „potpuno se slažem / uglavnom se slažem". Za svako pitanje kod kojeg se svi ključni informanti u potpunosti ili uglavnom slažu s navedenom tvrdnjom, dodjeljuje se 1,5 bodova.

1. U kojoj mjeri se slažete sa sljedećom tvrdnjom: **Zakon o javnim nabavkama adekvatno reguliše izuzetke od svoje primjene.**

   a) u potpunosti se ne slažem

   b) uglavnom se ne slažem

   c) uglavnom se slažem

   d) u potpunosti se slažem

2. U kojoj mjeri se slažete sa sljedećom tvrdnjom: **Izuzeci od primjene Zakona o javnim nabavkama se u praksi ograničavaju na one koji su propisani zakonom.**

   a) u potpunosti se ne slažem

   b) uglavnom se ne slažem

   c) uglavnom se slažem

   d) u potpunosti se slažem

Dodatna pomoćna pitanja (ne koriste se za dodjelu bodova, ali su relevantna za pružanje kvalitativnih uvida potrebnih za procjenu):

1.. Kako ocjenjujete jasnoću i adekvatnost zakonskih odredbi koji regulišu izuzetke od primjene Zakona o javnim nabavkama?
2. Prema Vašem iskustvu, da li se izuzeci striktno primjenjuju u okviru zakona ili postoje slučajevi njihove šire primjene?
3. Da li smatrate da se upotreba izuzetaka smanjila ili povećala tokom vremena? Koji faktori su mogli uticati na taj trend?
4. Postoje li dovoljni mehanizmi nadzora ili kontrole za praćenje primjene izuzetaka u javnim nabavkama?

5. Koje reforme ili zaštitne mehanizme biste preporučii kako bi se obezbijedilo da se izuzeci koriste na odgovarajući način i da ne narušavaju integritet javnih nabavki,transparetnost i konkurenciju?

➢ Element 4.7.

Sljedeća pitanja se koriste za dodjelu bodova za element 4.7. Dodjela bodova se zasniva na omjeru odgovora „potpuno se slažem / uglavnom se slažem". Za svako pitanje kod kojeg se svi ključni informanti u potpunosti ili uglavnom slažu s navedenom tvrdnjom, dodjeljuje se 1,5 bodova.

1. U kojoj mjeri se slažete sa sljedećom tvrdnjom: **Rad Državne revizorske institucije (DRI) je transparentan.**
   a) u potpunosti se ne slažem
   b) uglavnom se ne slažem
   c) uglavnom se slažem
   d) u potpunosti se slažem
2. U kojoj mjeri se slažete sa sljedećom tvrdnjom: **Izvještaji DRI su lako dostupni na internetu.**
   a) u potpunosti se ne slažem
   b) uglavnom se ne slažem
   c) uglavnom se slažem
   d) u potpunosti se slažem

Dodatna pomoćna pitanja (ne koriste se za dodjelu bodova, ali su relevantna za pružanje kvalitativnih uvida potrebnih za procjenu):

1. Kako biste ocijenili ukupnu transparentnost rada SAI-a, uključujući njegove revizorske i izvještajne?
2. Po vašem iskustvu, koliko je lako pristupiti izvještajima SAI-a online? Da li se objavljuju pravovremeno i na-korisniku prilagođen način?
3. Da li smatrate da su sadržaj i struktura izvještaja SAI-a adekvatni za razumijevanje ključnih nalaza i preporuka?
4. Da li smatrate da SAI dovoljno sarađuje sa civilnim društvom, medijima, ili javnošću u komunikaciju svog rada i nalaza?

Istraživanje javnog mnijenja zasniva se na upitniku koji je bio namijenjen opštoj populaciji (18+ stalni stanovnici) Bosne i Hercegovine. Istraživanje je provedeno korištenjem kompjuterski potpomognutog telefonskog anketiranja (CATI) u kombinaciji s kompjuterski potpomognutim web anketiranjem (CAWI).

Istraživanje je provedeno u periodu od 16.02.2025. do 26.02.2025. Margina greške za uzorak od 1020 građana iznosi ±3,50%, uz nivo pouzdanosti od 95%.

Tabela 8: Pitanja za istraživanje javnog mnijenja u oblasti upravljanja javnim finansijama

Tvrdnja 20	**Uopšte se ne slažem**	**Ne slažem se**	**Slažem se**	**Potpuno se slažem**	**Ne znam/ Nemam mišljenje**
Imam priliku da utičem na to kako se troše sredstva iz državnog budžeta.	1	2	3	4	99
Tvrdnja 21	**Uopšte se ne slažem**	**Ne slažem se**	**Slažem se**	**Potpuno se slažem**	**Ne znam/ nemam mišljenje**
Državni organi objavljuju informacije o tome kako se troše sredstva iz državnog budžeta.	1	2	3	4	99

SPISAK IZVORA U OVOM IZVJEŠTAJU

Izvještaji

SIGMA izvještaji za zemlje o ocjeni u odnosu na principe javne uprave, dostupni na: https://tinyurl.com/3uwz5dh7

Izvještaj Evropske komisije za 2025, dostupno na: https://tinyurl.com/5eun87sd

Rezultati Open Budget Survey po zemljama, dostupno na: https://internationalbudget.org/open-budget-survey/country-results.

Pravni akti, podzakonski akti i dokumenti javnih politika

Izvještaji o izvršenju budžeta i budžetska dokumentacija Bosne i Hercegovine, dostupno na: https://www.mft.gov.ba/

Strateški i politički dokumenti vezani za javnu internu finansijsku kontrolu (PIFC), finansijsko upravljanje i kontrolu (FMC) i internu reviziju u Bosni i Hercegovini, dostupno na: https://www.mft.gov.ba/

Pravni i politički okvir javnih nabavki u Bosni i Hercegovini dostupan je na: https://www.javnenabavke.gov.ba/

Zakon o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine, dostupan na: https://shorturl.at/1PXQM

Zakon o reviziji institucija Bosne i Hercegovine, dostupan na: https://shorturl.at/1PXQM

Zakon o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine, dostupan na: https://shorturl.at/MJvIZ

Web stranice

Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine, dostupno na: http://www.mft.gov.ba

Agencija za javne nabavke Bosne i Hercegovine, dostupna na: https://www.javnenabavke.gov.ba

Portal Agencije javne nabavke, dostupno na: https://www.ejn.gov.ba

BIH SAI, dostupno na: https://www.revizija.gov.ba/?lang=en

BiH SAI društvena mreža, dostupno na: https://www.youtube.com/channel/UCMZCIG5esqlfJL8baGarL4w and https://x.com/UredzaReviziju

WeBER III
WESTERN BALKAN ENABLERS FOR REFORMING PUBLIC ADMINISTRATIONS

Funded by the European Union

With funding from Austrian Development Agency

Ovaj izveštaj je izrađen u okviru projekta “Pokretači civilnog društva na Zapadnom Balkanu za reformisanu javnu upravu – WeBER 3.0”. Projekat WeBER 3.0 sprovode mreža Think for Europe Network (TEN) i Centar za istraživanje javne uprave (KDZ).

WWeBER 3.0 je finansiran od strane Evropske unije i Austrijske razvojne agencije (ADA). Stavovi i mišljenja izneti u ovom dokumentu isključivo su stavovi autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije niti ADA. Evropska unija, ADA, TEN niti KDZ ne mogu se smatrati odgovornim za navedene stavove.

Za više informacija posetite: www.par-monitor.org